

TALLINNA ÜHISGÜMNAASIUM

SISSETULEVATE VAHETUSÕPILASTE
KOHANEMINE EESTIS 2018/2019 ÕPPEAASTAL

Uurimistöö

Koostaja: Johanna Kai Kaasik

11. b klass

Juhendaja: Lilian Niitsoo

Tallinn 2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. RAHVUSVAHELINE YFU ÕPILASVAHETUSPROGRAMM.....	6
1.1. YFU organisatsiooni ajaloost	6
1.2. YFU organisatsiooni töö ja väärtused	7
1.3. Eesti YFU ajalugu	8
1.4. Eesti YFU organisatsiooni töö	9
1.5. Eesti YFU eriprogrammid	10
1.6. Eesti populaarsus vahetusõpilaste hulgas.....	12
1.7. Vahetusõpilaste vastuvõtmine	13
1.8. Eesti vahetuspered	14
1.9. Vahetusaasta katkestamine ning vahetusaastal esinevad probleemid	14
1.10. YFUle saadetud tagasiside	15
2. VAHETUSÕPILASED EESTIS 2018/2019 ÕPPEAASTAL.....	16
2.1. Valim ja küsitluse meetodika	16
2.2. Vahetusõpilaste vastuste analüüs	18
2.3. Võrdlus vahetusõpilaste stressitasemest aasta alguses ja aasta lõpus	25
2.4. Vahetusõpilaste üldine tagasiside.....	27
2.4.1 Eesti vahetusriigiks valimine	27
2.4.2 Eesti haridussüsteemi ja vahetusaasta kooli rahulolu	28
2.4.3 Suhted vahetusperega.....	29
2.4.4 Eesti keel ja eestlased.....	30
2.4.5 Eesti YFU eriprogrammid vahetusõpilaste hulgas.....	31
2.4.6 Vahetusõpilaste isiklik tagasiside YFUle, koolile, vahetusperele	32
3. SUULINE INTERVJUU VAHETUSÕPILASEGA TALLINNA ÜHISGÜMNAASIUMIST	34

3.1.	Suulise intervjuu meetod	34
3.2.	Vahetusaasta algus, vahetusriigi valik.....	34
3.3.	Õppetöö	35
3.4.	Kohanemine.....	36
3.5.	Pere	38
3.6.	Teised vahetusõpilased ja eesti kultuur	39
3.7.	YFU ja vahetusõpilane/vahetuspere	39
3.8.	Vahetusaasta mõjud.....	40
3.9.	Paula tulevik	41
3.10.	Vahetusaastaks ettevalmistumine	41
3.11.	Autori tagasiside ja soovitused	42
KOKKUVÕTE.....		45
KASUTATUD KIRJANDUS		46
KASUTATUD INTERVJUUD		46
LISA 1. INTERVJUU YFU ESINDAJAGA		47
LISA 2. SISSETULEVATE VAHETUSÕPILASTE KÜSITLUSANKEET.....		51
LISA 3. SUULINE INTERVJUU PAULA SCHÜßLERIGA		57

SISSEJUHATUS

Käesolev uurimistöö käsitleb 2018/2019 õppeaasta Eestisse sissetulevate vahetusõpilaste kohanemist Eestis. Selle uurimistööga soovib autor saada rohkem teadmisi ülemaailmse organisatsiooni Youth of Understanding kohta. Töö põhieesmärk on uurida Eestisse sissetulevate vahetusõpilaste arvamusi ja kogemusi Eesti kohta ja teada saada, kui rahul on vahetusõpilased Eestis õppides ning kuidas muuta Eestit veel paremaks vahetusriigiks. Samuti soovib autor saada teistsugust ülevaadet Eesti ühiskonnast, haridussüsteemist ja üldisest elust vahetusõpilaste sihtgrupi kaudu.

Peamised küsimused on, et mis on vahetusõpilastele kõige raskem kohanemisetegur Eestis ja kuidas kohanevad vahetusõpilased Eestis pere- ja koolieluga, Eesti haridussüsteemiga, keelega, sotsiaalse eluga ja kultuuriga. Uurides neid kohanemistegureid vahetusõpilaste kaudu saab teada, mis vajavad Eesti ühiskonnast parandamist, et välismaalastel oleks parem viibida Eestis.

Autor kasutas kvalitatiivset uurimismeetodit uurides ja analüüsides tekste internetis kodulehekülgedelt, viies läbi küsitlusi vahetusõpilaste seas ning intervjuerides vahetusõpilast isiklikult ja ka Eesti Youth of Understanding organisatsiooni liikmeid.

Uurimistöö koosneb kolmest osast. Esimeses osas on ülevaade ülemaailmse vahetusõpilaste Youth of Understanding ning Eesti Youth of Understanding organisatsiooni tekkest, tööst ja selle väärtustest. Lisaks on toodud välja täpsem ülevaade Eesti Youth of Understanding organisatsioonist ja nende tegevusest sissetulevate vahetusõpilastega. Esimeses osas kasutatud lisaks peale internetiallikatele ka Eesti Youth of Understanding organisatsiooni töötajatega läbiviidud intervjuu vastuseid. Intervjuu YFUga on viidud läbi meili teel ning vastused on kajastatud vastavalt teemale alapeatükkides. Intervjuu on Lisas 1. Teises osas annab autor ülevaade sissetulevate vahetusõpilaste eluolust küsitluse analüüsi kaudu. Küsitluseankeet on Lisas 2. Viimases osas on kajastatud vahetusõpilasega tehtud intervjuu, mis käsitleb lähemalt vahetusõpilaste elust. Intervjuu on lisatud CD vormis

Lisas 3. Lõpus võtab autor kokku eelnevalt uuritud teemad ning annab oma isiklikud soovitused edaspidiseks sissetulevate vahetusõpilaste vastuvõtmiseks.

Autor kasutab erinevaid internetiallikaid tutvumaks õpilasvahetuse organisatsiooniga. Andmete kogumiseks kasutab autor Youth of Understanding kodulehekülgi, õpilasvahetuse teemal ajakirja Avasta Maailma ja küsitleb Eesti Youth of Understanding organisatsiooni töötajaid, selle aasta sissetulevaid vahetusõpilasi ja intervjuuerib ühte vahetusõpilast.

Autor soovib tänada uurimistööle kaasaaitamise eest Eesti YFU organisatsiooni töötajaid Eleri Lepik, Diina Tuulik, Kreete Tammaru ja intervjueeritavat vahetusõpilast Paula Schüßlerit ning teisi vahetusõpilasi.

1. RAHVUSVAHELINE YFU ÕPILASVAHETUSPROGRAMM

1.1. YFU organisatsiooni ajaloost

Ülemaailmne organisatsioon YFU ehk Youth For Understanding (edaspidi YFU) on üks maailma vanimaid, suurimaid ja enam respektseeritud rahvusvaheline vahetusõpilaste organisatsioone. Mittetulundusliku organisatsiooni eesmärgiks on pakkuda 15-18-aastastele noortele hariduslikul eesmärgil kultuurivahetusprogramme enam kui 60 riigis. (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>)

YFU organisatsioon sai alguse II maailmasõja traagikast, kui sõjakoledest põhjustatud hirm võõraste ja teiste erinevate rahvuste ees ajendas Rachel Andreseni astuma reaalseid samme sallivama ning rahulikuma maailma heaks (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>). Ta oli kindel, et kui eri rahvustest ja kultuuridest inimesed üksteist lähemalt tundma õpivad, ei teki nende vahel enam nii kergelt sellist vihavaenu, mis võiks põhjustada suurte inimohvritega sõdu. (<https://heakodanik.ee>)

1948. aastal toimus Amsterdavis konverents teemal maailma ülesehitamine pärast Teist maailmasõda. Sellest konverentsist võttis osa ka Rachel Andersen, kust ta sai idee YFU loomisest. Konverentsi ajal sattus ta banketile ning just sel ajal lülitati sisse Amsterdami linna tuled, mis olid kustunud 8 aastat. Selline tulede süütamine mõjus väga võimsa vaatepildina läbi akende pimedas banketiruumis. Kogu linna tuledesära inspireeris Rachel Andreseni ning sellest tuli ka temalt tsitaat: “Ma pean tegema kõik selleks, et need tuled iial ei kustuks.” Juba samal aastal, sõlmiti Ameerika Ühendriikide valitsusega kokkuleppe tuua okupeeritud Saksamaalt ja Austriast 75 keskkooliõpilast aastaks Ameerika Ühendriikidesse. Rachel Andersen pakkus otsekohe abikätt ning peagi sai temast selle ettevõtmise tegevdirektor. Kuigi aasta jooksul mõisteti, et aeg selle ettevõtmise jaoks polnud piisavalt küps, siis siiski julges

Rachel Andersen selle plaaniga edasi minna, öeldes: “Iga õpilane on uus tuli, mis süüdatud. Ma teen kõik endast oleneva, et need tuled ei kustuks ning et süttiksid aina uued tuled.” (Avasta Maailma 2008/2009; nr 18)

Sellest sai Rachel Anderseni elutöö- Youth of Understanding organisatsiooni looja. Pärast seda esimest vahetusaastat sai Rachel Andersen aru, et just sellist õpilaste vahetust on vaja, et muuta maailm veel paremaks ja tolerantsemaks. Sellest ajast peale, juba 60 aastat, on enam kui 250 000 noort võtnud osa YFU kultuurivahetusprogrammides. See oli algus tänaseks ülemaailmseks võrgustikuks kasvanud rahvusvahelisi haridusprogramme pakkuv organisatsioon Youth for Understanding. (Avasta Maailma 2008/2009; nr 18)

1.2. YFU organisatsiooni töö ja väärtused

Globaalse YFU võrgustiku moodustab enam kui 50 erineva riigi liikmesorganisatsiooni. Neid kõiki ühendab veendumus, et kultuurivahetus on kõige tõhusam viis oskuste omandamiseks, mis omakorda aitab tuua rohkem multikultuuri maailma. (<https://about.yfu.org/who-we-are>)

YFU on vabatahtlik ülemaailmne mittetulundusühing, mis koosneb üle 55 liikmesorganisatsioonist kuuel mandril. Üle 60 aasta kestnud kultuuridevahelise vahetus- ja haridusprogrammide liidrina on YFU organisatsioon mõjutanud rohkem kui 270 000 õpilast, nende vahetus pereliikmeid ja koole. Peale selle on YFU organisatsioonis läbi käinud üle 70 000 vabatahtlikku. (<https://about.yfu.org/mission-vision-values>)

YFU rahvusliku organisatsioonide vahel toimub koostöö üksteisest sõltuvate partneritena üleilmset koostööd parandades, üksteisele tuge pakkudes ja näidates üles vastastikust usaldust. YFU kui mittetulunduslike hariduslike organisatsioonide aina kasvav ja laienev kogukond on pidevas arengus. (<https://about.yfu.org/who-we-are>)

YFU organisatsioon soovib pakkuda toetava ja turvalise keskkonna vahetusõpilasele pannes õpilast sügavamalt mõistma eri kultuuride vahedest. Just vahetusaastal paneb YFU õpilast tegutsema koos erineva rahvusega, mille käigus võetakse ette ühiseid ettevõtmisi ning sellest lähtuvalt õpitakse tundma erinevusi kultuuride vahel ja üksteise mõistmist. Inimesed ei õpi kõike ainult koolis õpikute kaudu, vaid just läbi enda kogemustest ehk omandatud teadmiste praktilisest rakendamisest. Õpilasvahetus on hea viis edendada suhtlust ja koostööd erinevate rahvuste vahel. (Avasta Maailma 2008/2009; 18)

Rohkem kui kunagi varem, vajab maailm YFU põhimõtetega organisatsiooni. Endiselt esineb maailmas katkenuid kultuure, mille põhjusel esinevad mitmed globaalsed probleemid, nt tsiviilkonfliktid, klassi- ja võrdõiguslikud küsimused, muutuvad majandusjõud jne. YFU võitleb vastastikuse mõistmise eest, laiendades perspektiive ja rikkudes stereotüüpe. (<https://about.yfu.org/who-we-are>)

YFU kultuuridevaheline vahetusprogramm on ainulaadne selles, et ta pakub vahetusõpilasele eluaegset teekonda: seiklust, mis muudab globaalset perspektiivi ja aitab saada kogukonna liidriks. Nii loob YFU positiivseid globaalseid muutusi. YFU organisatsiooni põhitsitaadiks on “Muuda maailm oma koduks”. (<https://about.yfu.org/who-we-are>)

1.3. Eesti YFU ajalugu

Mittetulundusühing YFU Eesti on vabatahtlik ühendus, mille peamiseks tööks on korraldada õpilasvahetusi Eesti ja teiste riikide vahel vastavalt YFU poolt kehtestatud nõuetele ja standarditele. (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>).

Alatest 1992. aastast pakub YFU Eesti hariduslikul eesmärgil kultuurivahetusprogramme Eesti noortele. YFU Eesti kuulub ülemaailmsesse võrgustikku. Esimene võimalus noortel minna välismaale vahetusaastale tekkis samal hetkel, kui Eesti vabanes ja taastati Eesti Vabariik. Sellest ajast peale on Eestist

mindud välismaale vahetusaastale üle 1300 keskkooliõpilase ning välismaalt tulnud Eestisse üle 300 välisõpilase. (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>)

YFU Eesti organisatsiooni algataja on Anne-Pii Saare, kes oli Rootsis elanud väliseestlasena käinud vahetusaastal Ameerika Ühendriikides. Pärast enda vahetusaastat kolis ta oma kodumaale Eestisse tagasi. Tänu Anne-Pii ja tema kaasmõtlejate abile viidi läbi 1992. aastal esimene eestlaste vahetusõpilaste- Annely ja Katrini vahetusaastale minek Taani. 8.jaanuaril 1993. aastal asutati sihtasutus YFU Eesti, kelle esimeseks tegevdirektoriks sai Anne -Pii Saare ise. YFU Eesti asutaja Anne-Pii soovis vabaks saanud Eesti riigi noortele pakkuda võimalust kogeda maailma viisil, mis teda ennast niivõrd inspireerinud oli. Tol ajal oli see erakordne reisida välismaale ja kogeda teisi kultuure ja kombeid nii lähedalt. Hiljem sai Anne-Pii Saarest juhatuse ja nõukogu liige, vahetuspere, tugiisik ning ka vahetusõpilase ema. (<https://heakodanik.ee>)

1.4. Eesti YFU organisatsiooni töö

YFU Eesti liikmeskonda kuulub 559 inimest, kes enamasti töötavad vabatahtlikena organisatsiooni heaks. Igal aastal liitub ligikaudu 80 uut vabatahtlikku (<https://www.yfu.ee/yfu/arendusprojektid>).

YFU Eesti MTÜ juhatus korraldab organisatsiooni käekäiku analüüsides ning sellele reageerides jooksvatest tegevustest. Selle alla kuulub näiteks YFU esindamine õiguslikes toimingutes, aastaaruande ning tegevuskava koostamine, eelarve kinnitamine ja peale selle veel töölepingu sõlmimist tegevjuhiga. YFU Eesti nõukogul on vastutus organisatsiooni strateegiliste suundade väljatöötamise eest. Lisaks on nõukogu ülesanne abistada juhatust, koolitada välja uusi juhatuse liikmeid ning hinnata juhatuse tööd. (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>)

Eesti YFU korraldab vahetusõpilaste vastuvõtmisi selle alusel, kui suure arvu kohti on võimalik pakkuda teistele riikidele. Kohtade arv sõltub sellest, kui paljudele

vahetusõpilastele suudetakse leida vahetuspered ning kui palju töötajaid on organisatsioonis, et ei tekiks liiga suurt koormust vahetusõpilastega tegeledes. (<https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>)

1.5. Eesti YFU eriprogrammid

Eesti YFU pakub sissetulevatele vahetusõpilastele eriprogramme, mis kutsub aina rohkem õpilasi just Eestisse enda vahetusaastat veetma. Oluliseks rolliks Eesti kui sihtriigi valikus on ka YFU Eesti välja töötatud eriprogrammid, mis on väga populaarsed – nendeks on muusika, teater, film, kunst ja loodus. Programmidesse on kohtade arv piiratud ja need täituvad kiiresti, kui kandideerimine uueks õppeaastaks avatakse. Sel aastal on õpilasi muusikaprogrammis kaks ja filmiprogrammis kolm, loodusprogrammis viis, kunstiprogrammis üks ning teatriprogrammis üks. (YFU intervjuu, Lisas 1.)

Järgnevalt on välja toodud viie erineva programmi tutvustus ja nende tegevuste iseloomustus.

Loodusprogrammi eesmärgiks on viia välisõpilased lähemalt tutvuma Eesti ilusa ja puutumata loodusega. See programm annab võimalust kogeda loodusega kõrvuti elamist ja ka tutvuda metsloomadega. Loodusprogrammi raames korraldab Eesti YFU ekskursioone ja matku looduses ning lisaks suunatakse õpilasi loodusküllastesse piirkondadesse. Loodusprogrammi matkad toimuvad kord kuus nädalavahetustel ja need on läbi viidud YFU vabatahtlike poolt. (<https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>)

Muusikaprogrammiga liituvad sageli just need vahetusõpilased, kes ka ise tegelevad oma kodumaal aktiivselt muusikaga- olgu selleks pillimäng või laulmine. Muusikaprogrammi vahetusõpilasi suunatakse kõige sagedamini muusikakoolidesse nagu Tallinna Muusikakeskkool ja Tartu Elleri nimeline Muusikakool. Teinekord aga käivad õpilased koolides, kus on neil võimalik mõni tund nädalas pilli harjutada.

Lauluhuvilised suunatakse tihti koolikooridesse. Nii on võimalik vahetusõpilastel tegeleda oma südamelähedase hobidega kui ka tutvuda Eesti mitmekesise muusikatraditsioonidega. (<https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>)

Kunstiprogrammiga liituvad kunstihuvilised vahetusõpilased Eestis. Kunstiprogrammi õpilased saavad käia nii kunstikoolides kui ka lihtsalt kunstiringides. Õppetegevuseks on nii Eesti kunstiajaloo tutvumine kui ka praktiliste töödega tegelemine, näiteks maalimine, keraamika, joonistamine jms. Programmi eesmärgiks on tutvuda Eesti kunstitooga ja arendada õpilase enda kunstioskusi. (<https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>)

Filmiprogrammiga liitunud vahetusõpilased saavad Eestis kätt proovida filmide tegemises. Sellepärast suunatakse filmihuviga vahetusõpilasi tavaliselt kas Tallinna 32. Keskkooli või Rakvere Reaalgümnaasiumisse. Võimalusel saavad õpilased osaleda PÖFFi ja Justfilmi korraldamises, käivad BFMi üritustel ja niisama filme vaatamas. Filmiprogrammis saavad välisõpilased teha ise filme kui ka tutvuda laiemalt Eesti ja teiste riikide filmi loominega. (<https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>)

Teatriprogrammis tegelevad teatrihuvilised õpilased näitlemisega nii teatriringidesm kooliteatrites kui ka kutseliste teatrite juures. Peale selle külastavad õpilased erinevaid Eesti teatreid ja tutvuvad Eesti teatritooga. (<https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>)

1.6. Eesti populaarsus vahetusõpilaste hulgas

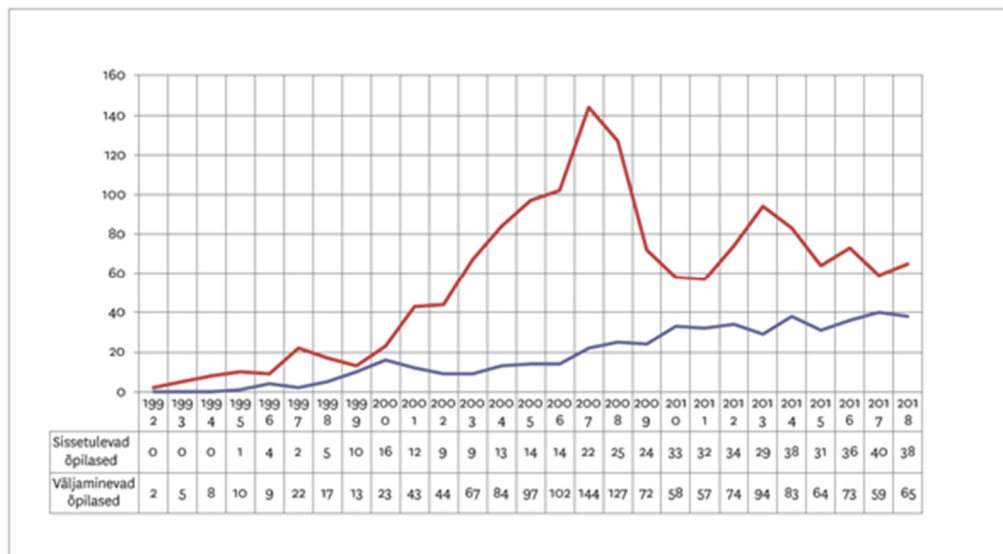
2018. aasta sügisel ja talvel oli Eestis 40 vahetusõpilast, detsembri lõpus läks kolm välisõpilast koju ning jaanuaris lisandus õpilane juurde. 2018. aasta sügistalve seisuga oli Eestis 40 vahetusõpilast ja alates 2019. aasta jaanuarist kuni juuni lõpuni on Eestis 38 välisõpilast. Tallinnas elab/elas neist 10. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Kõige rohkem on sisetulevaid vahetusõpilasi Saksamaalt, saksa õpilaste seas on tahtjaid rohkemgi kui kohtade arv. See-eest pole näiteks Rootsist Eestisse 25 aastat keegi kandideerinud. Küll aga on Eesti aina rohkem populaarsust ja tähelepanu kogumas vahetusriigina. (YFU intervjuu, Lisa 1.) Seda näitab graafik, mis kujutab sisetulevate ja väljaminevate vahetusõpilaste arvu Eestis läbi aastate. Graafik näitab, et sisetulevate vahetusõpilaste arv on pigem tõusmises. Graafik on toodud välja joonisel 1.

Peamisteks atraktiivseteks teguriteks, mis kutsub vahetusõpilasi Eestisse, on puutumata loodus ning arenenud IT-valdkond, mis on sisetulevatele vahetusõpilastele huvipakkuv. Samuti on Eesti eksootiline riik Aasia õpilastele, aga ka mõnedele eurooplastele, kes ei tea Eestist midagi. Veel mängib tähtsat rolli ka eestlaste hea inglise keele oskus, mis annab võimaluse korraga arendada nii inglise keelt, kui ka õppida täiesti uut keelt ehk eesti keelt. Lisaks valitakse Eestit ka just nende pakutud eriprogrammide pärast. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Välja on toodud graafik, mis kujutab sisetulevate õpilaste arvu alatest 1992. aastast, kui YFU Eesti alustas.

Õpilasnumbrid läbi aegade

YOUTH FOR UNDERSTANDING

11.11.2018 18

Joonis 1. YFU vahetusõpilaste arv aastatel 1992-2018. Allikas: YFU intervjuu

1.7. Vahetusõpilaste vastuvõtmine

Eesti YFU korraldab vahetusõpilaste vastuvõtmisi selle alusel, kui suure arvu kohti on võimalik pakkuda teistele riikidele. Kohtade arv sõltub sellest, kui paljudele vahetusõpilastele suudetakse leida vahetuspered ning kui palju töötajaid on organisatsioonis, et ei tekiks liiga suurt koormust vahetusõpilastega tegeledes. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Vahetusõpilasi suunatakse enda vahetuspere elukoha lähedal asuvasse kooli. Seega vahetuspere elukoht määrab vahetusõpilasele ka kooli. Küll aga osad vahetusõpilased, kes on eriprogrammis, lähevad kooli, kus on neil võimalik huvialaga rohkem tegeleda, näiteks muusika-või kunstikallakuga kooli. Tähtsat rolli mängib ka vabade kohtade arv koolis. Enamik Eesti koolid on pigem avatud vahetusõpilaste vastuvõtmiseks. Kuigi

pealinnas on koolikohtade täituvus väga kõrge ja seega on raske leida YFU õpilasele vabat kohta soovitud koolis. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

1.8. Eesti vahetuspered

Eestis pole väga palju vahetusperedeks kandideerijate tahtjaid, kuid soovijate arv sõltub paljudest teguritest: kui aktiivsed on YFU parasjagu sotsiaalmeedias; kui palju ilmub vahetusõpilastest ja -peredest artikleid ajalehtedes ja ajakirjades; kui palju kutsutakse õpilasi/peresid raadio- või telesaadetesse. Samas sõltub see ka näiteks ilmast. Soojal suvel tuleb ankeete vähem, sest inimesed on palju õues ning ei istu nii palju ekraani taga. Nii ei jõua nendeni ka YFU info, et otsitakse vahetusperesid. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Eesti YFU korraldab Aasta Pere valimisi, mis toimub nagu kõigi Aasta Vabatahtlike valimine. YFUGa seotud inimestele saadetakse välja küsitluse, milles saab nomineerida inimesi või perekondi erinevates valdkondades. Aasta Vahetuspereks saab nomineeritud perede hulgast see pere, kelle kohta kirjutati kõige sügavamad ja mitmekülgsemad põhjendused. Olulist rolli mängib ka nominatsioonide arv pere kohta. Lõplik otsus on komiteel, kuhu kuuluvad tegevdirektor, vabatahtlike koordinaator, eelmise aasta Aasta Vabatahtlik, eelmise aasta Aasta Pere ja eelmise aasta Aasta Uustulnuk. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

1.9. Vahetusaasta katkestamine ning vahetusaastal esinevad probleemid

Eesti YFU sõnul on iga probleemne juhtum erinev, aga iga-aastaselt tuleb ette nii kooli, kui ka pere vahetusi erinevatel põhjustel. Peamisteks põhjusteks vahetusaastal lahkumiseks on olnud suur koduigatsus ning teistsugused või valed ootused

vahetusaastale. YFU programmi reeglite rikkumise puhul (näiteks üle piiri läinud pidutsemine, puudumised koolist vms) tuleb õpilane koju saata. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Enamasti esinevad vahetusperede ja -õpilaste vahel kommunikatsiooniprobleemid, mis tulenevad näiteks vähesest keeleoskusest, kultuuride erinevustest või ka inimeste erinevustest. Probleeme võivad tekitada inimeste erinevad harjumused, mis puudutavad söömist, toiduvalmistamist, vaba aja veetmist jne. Paljud asjad, mida näiteks tavaline Eesti pere võib pidada iseenesestmõistetavaks, ei pruugi sama olla õpilasele. Siiski püüab YFU kontor igale õpilasele ning ka perele eraldi tugiisiku määramisega probleeme ennetada või kiirelt lahendada. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

1.10. YFUle saadetud tagasiside

Vahetusaastale tulijad on noored vanuses 16-18 ehk tegemist on tavaliste teismelistega. Kõige rohkem kurdetaksegi selle üle, et näiteks õpilased ei ole harjunud kodutöid tegema. Samuti ei osata kohe arvestada, et ühe pereliikme lisaks võtmine on ikkagi suur muutus, milleks kogu pere peab valmis olema. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

Rahul ollakse sellega, kui pere ja õpilane on leidnud ühise keele (mitmes mõttes). Kui omavahel on saadud hea klapp, siis tekivad ühised naljad, ühised mälestused ning õpilase tulek on pere muutnud kokkuhoidvamaks ja arvestavamaks. Koolide rahulolu sõltub sellest, kui hästi suudab õpilane klassikeskkonda sisse elada ja kui palju ta panustab tundidesse. Iga õpilane on aga erinev, mõned õpivad keele kiiremini ära ja töötavad tunnis kaasa, mõni aga ei õpigi eesti keelt ära. (YFU intervjuu, Lisa 1.)

2. VAHETUSÕPILASED EESTIS 2018/2019 ÕPPEAASTAL

2.1. Valim ja küsitluse meetoodika

Käesolevas uurimistöös on praktiliseks osaks viidud läbi küsitlus Eestis olevate vahetusõpilaste seas ning viidud läbi ka suuline intervjuu vahetusõpilasega. Vahetusõpilastele suunatud küsitlus annab hea ülevaate selle õppeaasta vahetusõpilaste arvamusest ja rahulolust Eesti riigis. Suuline intervjuu on viidud läbi samuti selle õppeaasta vahetusõpilasega, kes jagab enda muljeid ja kogemusi Eesti elust ja räägib täpsemalt vahetusõpilase elust vahetusaastal.

Internetiküsitlus on läbi viidud Google Docs'i küsitluskeskkonnas ja küsimustik on vormistatud Google Form'i abil. Google Form on mõeldud veebipõhiste küsimustike koostamiseks. Küsimustiku saatis autor YFU töötaja Kreete Tammaru abil laiali e-posti teel vahetusõpilastele Eestis. See oli kõige mugavam viis küsitleda vahetusõpilasi üle Eesti. Küsitluse põhjal saadud andmeid analüüsiti ja vormistati vastavad diagrammid Google Form'i abil. Autor koostas küsitlusankeedi inglise keeles. Küsitlus koosnes 20 küsimusest, millest 7 olid skaalaküsimused ja 13 avatud vastustega küsimused. Vastajatelt küsiti ka veel sugu ja koduriiki. Küsitlus oli anonüümne.

Autor kasutas 5-punktilist numbrilist diskreetset skaalat, kus vastaja andis hinnangu, teades skaala otspunktide väärtusi (nt kus 1 – ei ole üldse rahul ja 5 – olen väga rahul). 4 ja 5 punkti sümboliseerivad kõrget ja positiivset hinnangut ning 1 ja 2 punkti näitavad madalat ja negatiivset hinnangut. 3 punkti näitab neutraalset hinnangut. Küsitlusankeedi esimeses kuues küsimuses said vastajad anda enda hinnangu vastavalt küsimuse teemale. Küsimuste lõpus oli ka eraldi lahter vabavastuseks. Küsitlusankeet on Lisas 2.

Küsitlus oli suunatud 2018/2019 õppeaasta Eesti YFU programmi sissetulevate vahetusõpilastele, kelle vanus on 16-18 aastat. Küsitlusele vastas 28 vahetusõpilast 40st. Vastanutest olid 19 tüdrukud (67,9%) ning 9 poisid (32,1%). Vastajate seas oli kõige rohkem Eestisse vahetusaastale tulnud Saksamaalt (17 vahetusõpilast). Nii Ungarist, Belgiast kui ka Šveitsist oli kaks vastajat. Mehhikost, Hispaaniast, USA-st ja Taist oli igast riigist üks vastaja.

Tabelis nr 1. on toodud välja küsitluse vastajate koduriik ning sugu. Tabelis on näha, mis riigist, kui palju õpilasi, mis soost, on tulnud Eestisse vahetusaastale 2018/2019 õppeaasta seisuga.

Tabel 1. Vastajate arv, koduriik ja sugu.

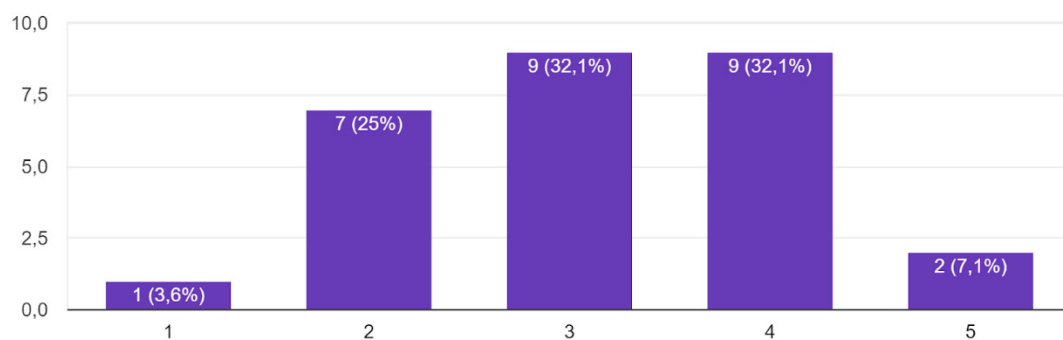
Riik	Õpilased	Tüdrukud	Poisid
Saksamaa	17	12	5
Ungari	2		2
Belgia	2	1	1
Šveits	2	2	
Mehhiko	1		1
Hispaania	1	1	
USA	1	1	
Tai	1	1	
Muu	1	1	
Kokku	28	19	9

2.2. Vahetusõpilaste vastuste analüüs

Küsimustiku esimese küsimuse “Kui stressis olid vahetusaasta alguses?” vastused on toodud joonisel 2.

How stressed were you at the beginning of exchange year?

28 vastust

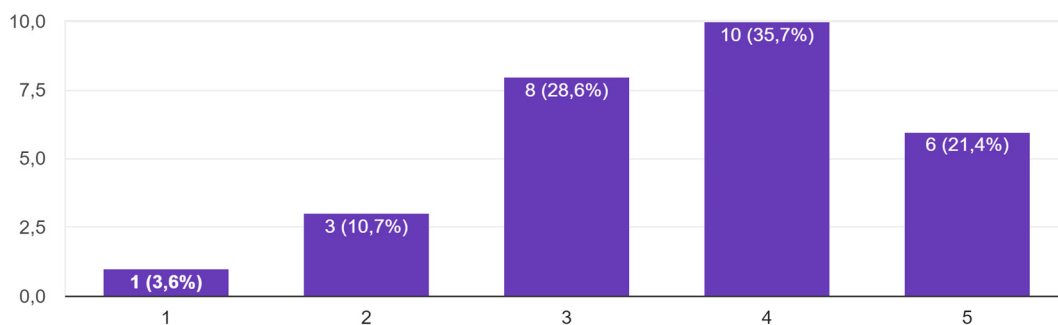
Joonis 2. Kui stressis on vahetusõpilased vahetusaasta alguses

See küsimus näitas, kui paljudel vahetusõpilastel oli sisseelamine vaimselt raske ja pingeline. 5-punktilisel skaalal tähendas 1, et vastajal oli vaimselt väga raske ja stressirohke kohaneda ning 5 punkti, et vastajal ei olnud eriti stressi. Üheksa vahetusõpilast hindasid enda stressitaset 3 punktiga viiest ning teised üheksa õpilast 4 punkti. See näitab, et üle poolte vahetusõpilaste (64,2%) tõdesid, et ei tundnud suurt stressi ja pinget vahetusaasta alguses. Stressis oli seitse vahetusõpilast (25%) valides 5-punktilisel skaalal vastuseks 2. Kaks vahetusõpilast (7,1%) julgesid märkida kõige positiivsemat hinnangut, mis näitab, et ei kogetud nii suurt stressitaset ja pinget. Küll aga üks vahetusõpilane tunnistas, et tundis vaimselt raskusi kohanemisega ja oli väga suures stressis vahetusaasta alguses. Üldiselt on see täitsa tavaline ja normaalne, et uude keskkonda sattudes tuntakse stressi ja pinges olekut, seda ka just vahetusõpilaste seas, kes peavad järsku iseseisvuma ja kohanema endale täiesti võõras riigis. Kindlasti kogeb iga vahetusõpilane mingil määral stressi ja pinget vahetusaasta alguse.

Küsimuse “Kuidas üldiselt hindate enda kohanemist Eestis?” vastused on toodud joonisel 3.

How would you generally rate your adaptation to your new life in Estonia?

28 vastust

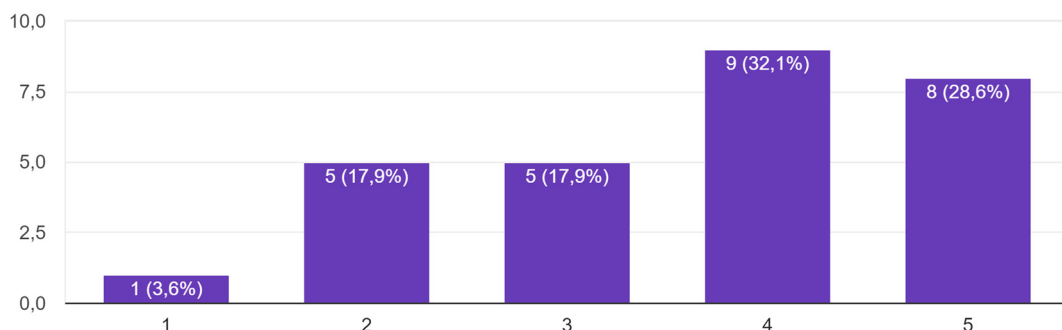
Joonis 3. Kuidas vahetusõpilased hindavad üldiselt enda kohanemist Eestis.

Teine küsimus näitas, kuidas vahetusõpilased hindavad üldiselt enda kohanemist Eestis. 5-punktilisel skaalal tähendas 1, et vastajal võttis kohanemine väga kaua aega ning 5 punkti, et vastaja kohanes kiiresti Eestis. Kõige rohkem on märgitud punktiks 4 kümne (35,7%) vahetusõpilase poolt. See näitab, et enamasti oli vahetusõpilastel Eestis kiire ja lihtne kohanemine. Järgmisena vastasid kaheksa (28,6%) vahetusõpilast sellele küsimusele neutraalselt. Kuus (21,4%) vahetusõpilast märkisid kõige positiivsema punkti enda kohanemisele Eestis. Negatiivset hinnangut märkisid neli vahetusõpilast: kolm vastajat (10,7%) märkisid enda palliks 2 ning üks vastaja (3,6%) märkis kõige negatiivsema palli enda kohanemise protsessiks. Üllatav, et ikkagi üle poole (57,1%) vahetusõpilastel toimus suhteliselt kiire ja sujuv kohanemine.

Küsimuse “Kui hea on Eesti toit?” vastused on toodud joonisel 4.

How good is Estonian food?

28 vastust

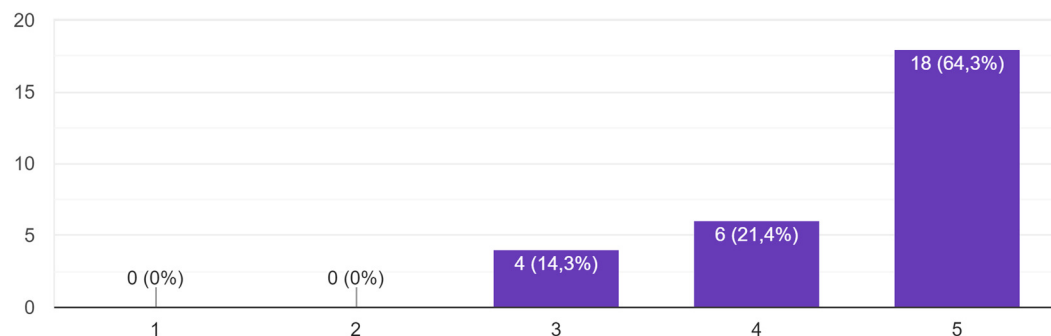
Joonis 4. Kui hea on Eesti toit

Kolmas skaalaküsimus näitab, kui rahul ja kas vahetusõpilastele maitseb Eesti toit. Pall 5 näitab, et vastajale maitseb Eesti toit ning pall 1 vastupidiselt, et kohalik toit ei meeldi vastajale. Vahetusõpilased on vastanud järgmiselt. Kõige rohkem on vastajaid saanud skaalal pall 4 - üheksa vastajat (32,1%). Sellele järgmiselt on kaheksa vastanut (28,6%) märkinud kõige kõrgemat hinnangut. See näitab, et Eesti toidu positiivne tagasiside on ülekaalus 17 vastanuga (60,7%), mis teeb üle poole vastanutest. Edasi jagavad järgmist kohta nii punkt 3 kui ka punkt 2, mõlemad 5 vastanuga (17,9%). Kõige halvemat palli märkis ainult üks vastaja (3,6%). Sellest saab üldiselt järeldada, et vahetusõpilastele meeldib ja maitseb Eesti toit ja on väga vähe negatiivset arvamust selles osas.

Küsimuse “Kui turvaliselt tunned Eestis?” vastused on toodud joonisel 5

How safe do you feel in Estonia?

28 vastust

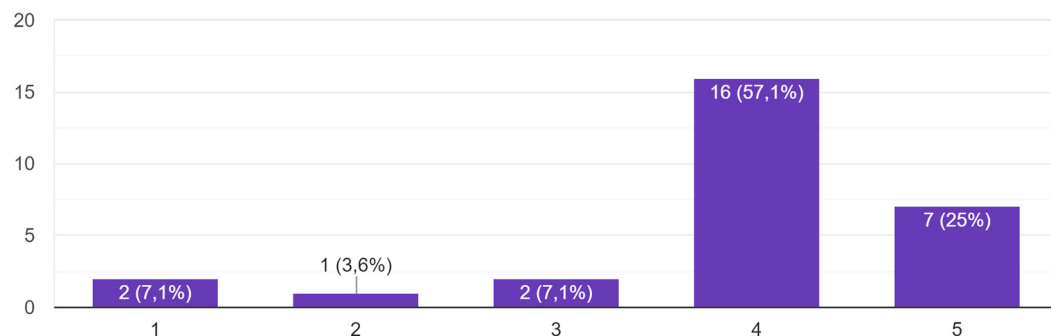
Joonis 5. Kui turvaliselt tunnevad vahetusõpilased Eestis

Järgmine skaalaküsimus näitab, et kui turvaliselt tunnevad vahetusõpilased Eestis. Skaalal näitab punkt 5, et vastaja tunneb Eestis väga turvaliselt. Punkt 1 näitab, et vastaja ei tunne üldse turvaliselt Eestis. Kõige rohkem on sellel skaalaküsimusi saanud hääli punkt 5 kaheksateist vastajaga (64,3%). See näitab, et üle poole vahetusõpilaste tunnevad väga turvaliselt Eestis. Teise koha sai punkt 4 kuue vastajaga (21,4%). Neutraalse hinnangu andsid neli vastajat (14,3%). Negatiivset tagasisidet pole. See näitab, et tegelikult enamus vahetusõpilased (85,7%) tunnevad Eestis väga turvaliselt.

Küsimuse “Kuidas on sinu suhe vahetusperega?” vastused on toodud joonisel 6.

How is your relationship with the host family?

28 vastust

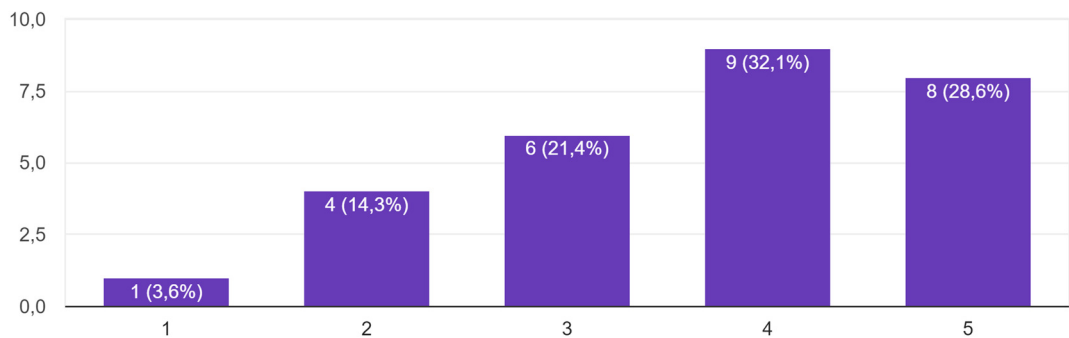
Joonis 6. Kui hea läbisaamine on vahetusõpilastel vahetusperega

Järgmine küsimus on seotud vahetusperega läbisaamisega. Skaalal sümboliseerib punkt 5 head kooselamist ja suhtlemist vahetusperega ning 1 vastupidiselt keerulist läbisaamist vahetuspere ja vahetusõpilase vahel. Vahetusõpilased on vastanud järgmiselt. Veidi üle poole (57,1%), kuusteist vahetusõpilast, märkisid skaalal 4, et nende suhe vahetusperega on hea. Sellest järgmisel kohal kiitsid seitse vahetusõpilast (25%) enda vahetusperega läbisaamist. Kokku arvestades, siis 82,1% vastanutest on rahul enda vahetusperega ja nende suhtlemine ning kooselu toimib. Kõigest kaks vahetusõpilast (7,1%) hindasid enda vahetusperega suhteid neutraalselt, punktil 3. Kaks vahetusõpilast (7,1%) märkisid kõige halvema palli, number 1, enda läbisaamist vahetusperega. Üks vahetusõpilane (3,6%) hindas enda vahetusperega läbisaamist punktil 2. Siiski on näha, et enamus vahetusõpilased on rahul enda vahetusperega ja neil pole suuri probleeme vahetuspere läbisaamisega.

Küsimuse “Kui stressis sa tunned nüüd vahetusaasta tõttu?” vastused on toodud joonisel 7.

How stressed do you feel now because of exchange year?

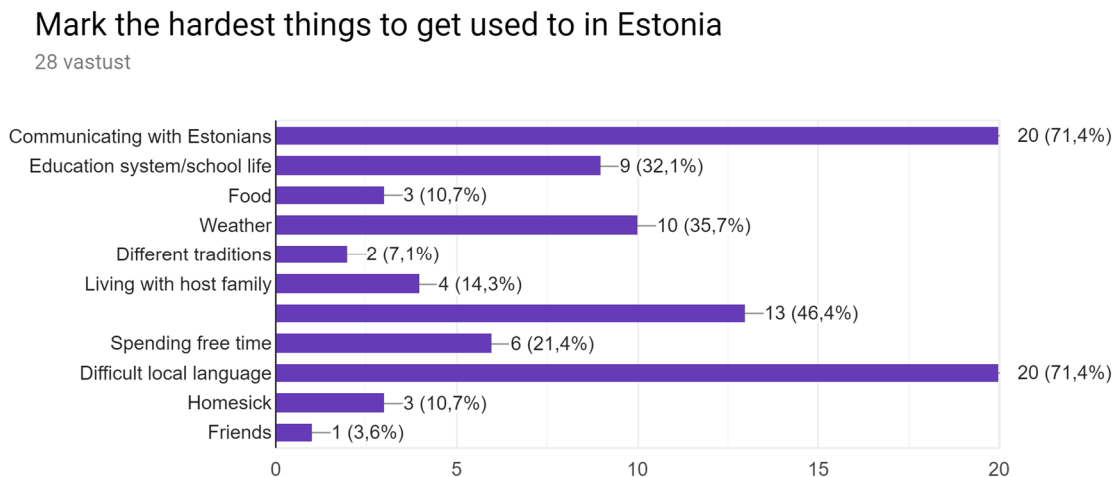
28 vastust

Joonis 7. Kui stressis on praegu vahetusõpilased vahetusaasta tõttu

Kuues küsimus on heaks võrdluseks esimese küsimusega, mis näitab, kas ja kui pinges on vahetusõpilased praegu, vahetusaasta lõpupoole. 5-punktilisel skaalal sümboliseeris 5, et on ära harjutud Eesti eluga ja ei tunta nii stressis. Skaalal punkt 1 sümboliseeris, et ollakse veel pinges ja mõnede asjadega peab veel harjuma. Kõige rohkem märgiti skaalal punkt 4 üheksa vahetusõpilase (32,1%) poolt. Järgmisena märgiti kõige kõrgemat punkti 5 kaheksa vahetusõpilase (28,6%) poolt. See näitab, et ülekaalus on positiivne tagasiside, nimelt 60,7% vahetusõpilastest on kohanenud Eesti eluga ja ei tunta enam nii stressis ja pinges. Kuus vahetusõpilast (21,4%) andsid neutraalset tagasisidet. Neli vahetusõpilast (14,3%) hindasid enda praegust stressitaset skaalal punktil 2, mis näitab, et siiski üksikud vahetusõpilased tunnevad endiselt stressis ja pinges vahetusaastal. Kõige negatiivsema punkti märkis ainult 1 vahetusõpilane (3,6%). Siiski natuke üle veerandi (17,9%) märkisid, et tunnevad endiselt pinges ja stressis ning pole Eesti eluga veel päris hästi kohanenud.

Diagrammküsimuse “Märgi asjad, millega oli kõige raskem kohaneda Eestis” vastused on toodud joonisel 8.

Joonis 8. Vahetusõpilaste kõige raskemad tegurid, millega harjuda Eestis

Diagrammiküsimuse eesmärgiks on näha, millega oli/on vahetusõpilastel kõige raskem kohaneda Eestis. Vastajad said ise märkida nii palju tegureid, kui nad tahtsid.

Võrdselt on vastatud kahele tegurile, mis on tihedalt seotud eesti keelega, mis paraku tekitabki raskusi välismaalastele. Suhtlemine eestlastega 20 vastajaga (71,4%) ja keeruline kohalik keel samuti 20 vastajaga (71,4%) jagavad esikohta kõige raskema kohanemistegurina vahetusõpilaste seas. Järgmisel kohal on 13 vastajat (46,4%) toonud välja keeruliseks kohanemisteguriks suhtlemine klassikaaslaste/õpetajatega, mis on samuti seotud raske kohaliku keele toimimisega. (Tabelis pole toodud teguri nimetus välja). Üllatavalt palju häáli on saanud ilm raske kohanemistegurina 10 vastanu (35,7%) poolt. Kuigi paljud vahetusõpilased valisid Eesti enda sihtriigiks just selle nelja aastaaja pärast, siis siiski võtab ilmaga harjumine aega. Edasi on juba madalam kohal 9 vastanuga (32,1%) märgitud raskeks kohanemisteguriks Eesti haridussüsteemi ja koolieluga harjumine. See näitab, et Eesti haridussüsteem on pigem meeldiv ja rahuldav vahetusõpilaste seas, kuna kõigest alla poole vastanutest märkisid seda raskeks kohanemisteguriks. 6 vahetusõpilast (21,4%) on märkinud, et probleemseks teguriks on neile olnud vahetusaastal vaba aja veetmine. Võib olla on

üksikutel vahetusõpilastel tulnud probleemiks leida meeldiv ajaveetmisviis, millega tegeleda vahetusaastal kooli kõrvalt.

Ka sellel diagrammiküsimusel oli vastajatel võimalik veel märkida, et kas vahetusperega läbisaamine on üks raskemaid tegureid. Kui juba skaalaküsimus näitas, et pigem on vahetusõpilase ja vahetuspere vahel hea läbisaamine, siis ka see diagramm näitab, et ainult 4 vastajat (14,3%) on märkinud üheks raskeimaks teguriks vahetusperega läbisaamist. Kindlasti kogevad paljud vahetusõpilased nii suhtlemis kui muid raskusi vahetusperega, aga selles küsitluses tuleb välja, et siiski pole Eestis vahetusõpilase ja vahetuspere vahel nii kriitilisi olukordi.

Diagrammil on näha, et 3 vastanut (10,7%) on märkinud, et keeruline oli harjuda kohaliku toiduga. Ka eelneval skaalaküsimusel tuli välja, et ülekaalus on suur rahulolu Eesti toiduga. Samuti kolme vastajaga on märgitud üheks raskeimaks kohanemisteguriks koduigatsusega toimetulek. Kindlasti puutuvad kõik vahetusõpilased koduigatsusega kokku, aga diagrammi järgi pole see vahetusõpilaste seas nii raske kohanemistegur. Eelviimasel kohal 2 vastajaga (7,1%) on teistsuguste traditsioonidega toimetulek. Üllatavalt pole seda märkinud kaugemalt tulnud vahetusõpilased enda raskeks kohanemisteguriks, kuna tegelikult on Eesti traditsioonid märgatavalt erinevad lõunamaa traditsioonidest. Viimasel kohal on üks vastaja (3,6%) märkinud üheks raskeimaks kohanemisteguriks sõpradega läbisaamist/sõprade leidmist enda vahetusaastal Eestis.

2.3. Võrdlus vahetusõpilaste stressitasemest aasta alguses ja aasta lõpus

Võrreldes nüüd esimest ja viimast skaalaküsimust omavahel (“Kui stressis olid vahetusaasta alguses?” ja “Kui stressis sa tunned nüüd vahetusaasta tõttu?”), saab autor teha erinevaid järeldusi vahetusõpilaste stressi ja pinge oleku kohta vahetusaasta vältel. Vastuste jooniste võrreldes selgub, et vahetusaasta alguses oli palju rohkem

vahetusõpilasi stressis kui nüüd - vahetusaasta lõpupoole. Hetkel hindasid 5 vastajat (17,9%) enda stressitasemeks 1 või 2 palli, mis sümboliseerib pigem kõrget stressisolekut. Paralleelselt sellega märkisid 17 vahetusõpilast (60,7%) enda stressitasemeks 4 või 5 palli, mis sümboliseerib Eesti eluga ära harjumist ja pinges oleku mitte tundmist. Küll aga vahetusaasta alguses tunnistasid 8 vahetusõpilast (28,6%) enda stressitasemeks skaalal 1 või 2 palli, mis sümboliseerib suurt pingesolekut ja stressi. 11 vahetusõpilast (39,2%) märkisid vahetusaasta alguses enda stressitasemeks 4 või 5 palli, mis näitab väikest stressitaset ja mitte nii pinges oleku tundmist. Nende näitude põhjal järeldab autor, et suurem osa vahetusõpilastest pole enam nii stressis ja on kohanenud Eesti eluga. Kõige positiivsema stressitaseme hinnangu (5 palli) vastajate arv on neli korda kõrgem kui vahetusaasta alguses.

Autor järeldab sellest, et paljudel vahetusõpilastel on kohanemise protsess pigem läbitud ja on kujunenud uus rutiin võõras riigis, mis aitab ära hoida segadust ja pinget. Nüüdseks on vahetusõpilastel kujunenud seltskond, kellega suhelda, vahetusperedega lähemalt tuttavaks saadud ja ka siinsesse kooliellu sisse elatud. Kuigi negatiivsete hinnangutega vastajate arv on langenud 3 võrra, siis siiski soovib autor rõhutada, et esineb ka neid vahetusõpilasi, kes endiselt tunnevad stressi ja pinget. Nagunii võib esineda neid vahetusõpilasi, kes ei pruugi kohaneda täielikult võõra riigi eluga ja võivad pidevalt tunda pinget, siis siiski ei sõltu ainult vahetusõpilasest tema vahetusaasta heaolu, vaid ka teistest. Näiteks vahetusõpilaste ja vahetusperede vahel esinevad tülid või koolielus raskuste esinemine mõjub vahetusõpilasele koormavalt ja muudab vahetusaasta ebameeldivamaks kogemuseks. Kindlasti peab iga vahetusõpilane iseseisvuma ja tegelema enda heaoluga, aga ka väiksemgi teiste poolt tähelepanu vahetusõpilastele võib vähendada pinges olevaid noori.

2.4. Vahetusõpilaste üldine tagasiside

Järgnevad alapeatükid kujutavad endast kõikide vastajate avatud vastusi, mida autor on kokku võtnud vastavalt alateemale.

2.4.1 Eesti vahetusriigiks valimine

Peale skaalaküsimuste, jagasid vahetusõpilased tagasisidet veel avatud vastuste kaudu. Järgnevalt on autor kirjutanud välja üldistavalt vahetusõpilaste vastused vastavalt teemadele.

Vahetusõpilastele oli esitatud küsimus, et miks valiti Eesti enda vahetusaasta riigiks. Siin on lisaks peale eelmainitud IT-valdkonna ja eksootilisuse toodud välja veel arvamusi ja põhjusi Eesti sihtriigiks valimises. Enamasti soovitakse tulla Eestisse vahetusaastale just Eesti YFU poolt pakutavate eriprogrammide pärast, millest suurem osa vahetusõpilasi võtavad osa. Seda on toonud välja ka 8 vastanut, et Eesti YFU eriprogrammid oli nende üks peamine tõmbetegur. Lisaks polnud varem vahetusõpilased Eesti riigist midagi kuulnud ja see kutsus neid tulla avastama väikest põhjariiki lähemalt. Tähtsaks teguriks sai ka asukoht. Nii tunnistasid vahetusõpilased, et Eesti on hea asukohaga- Põhja-Euroopas, Balti riigi aladel. Peale mugava asukoha on Eestis ilus loodus, mis vahetusõpilastele väga meeldib. Kui küsiti vahetusõpilastelt, et kas nad ka teistele vahetusõpilastele soovitavad Eestit vahetusriigiks, siis enamasti jagati positiivne tagasiside-soovitatakse valida Eesti vahetusriigiks. Mõned vahetusõpilased lisasid põhjendasid enda jaatavat vastust, et Eesti pole nii tuntud riik ja kohapeal on kõik väga huvitav ja uus. Küll aga leidis veidi vastanduvaid arvamusi. Nimelt neli vastajat tõid välja, et see sõltuks koolist või siis eriprogrammi valikust. Samuti tõid need vastajad välja, et Eesti on küll ilus riik, aga ka väga raske riik, kus vastu pidada vahetusaastale. Sellele küsimusele sarnanevalt küsis autor, et kas vastajad tahaksid tagasi Eestisse tulla pärast vahetusaastat. Suurem osa vahetusõpilastest tuleksid kindlalt tagasi Eestisse, mõned isegi mainisid, et tuleksid lausa elama või

õppima Eestisse. Küll aga paar vastajat mainisid, et ei kujutaks end elamas Eestis ja kui tuleksid tagasi, siis ainult mõneks nädalaks.

2.4.2 Eesti haridussüsteemi ja vahetusaasta kooli rahulolu

Huvitav oli ka küsida vahetusõpilastelt muljeid Eesti haridussüsteemi kohta. Selle kohta on arvamusi seinast sein - mõnedele väga meeldib ja sobib sinne õppetöö, teistele ei meeldi ja ei olda rahul Eesti õppemeetodiga. Siiski on ülekaalukam positiivne tagasiside ja kiidetakse nii hindamissüsteemi, koolitoitu, vahetundide olemasolu kui ka rohkem õpilase vabadust õppetöö osas. Paljud vastajad tõid välja ka, et neile meeldib eKooli kasutada ning sooviksid seda rakendada ka enda koduriigi koolides. Lisaks imetletakse, kui targad on Eesti õpilased ja mõnedel kaugemalt tulnud vahetusõpilasel oli raskem kohaneda õppetöga, kuna Eesti haridustase on paar astet eespool. Toodi välja ka, et vahetusõpilastele meeldib õpetajate ja õpilaste vaheline koostöö, kus õpetajad on avatud kõige uuele, mida õpilased pakuvad. Näiteks et vanemad õpetajatel pole midagi selle vastu, kui kaasatakse õppetöösse tehnoloogiat ja lisaks, et õpilased suhtuvad õpetajatesse hästi. Siiski oli ka vastupidiseid arvamusi ja konkreetseid näiteid, mis ei meeldi vahetusõpilastele Eesti koolielus. Näiteks toodi paar korda välja, et õppetöös pole nii palju klassi ees esinemisi ja rühmatöid kui näiteks Saksamaa koolides. Üks vastaja oskas ka välja tuua väga aktuaalse Eesti haridussüsteemi probleemi - koolimaterjalide õppimiseks on vähe aega, mis võib tuleneda Eesti õppemahu ülekoormusest. Lisaks mainis sama vastaja negatiivseks küljeks, et õpilaste aktiivse õppetöös osalemise eest ei saada nii kergelt hindeid. Sellele sarnanevalt tõi teine vastaja välja, et Eesti õpilased keskenduvad rohkem headele hinnetele ja tulemustele saamisele kui õppimisele kui enesetäiendamise eesmärgil.

Üheks olulisemaks küsimuseks pidas autor ka seda, et kui avatud oli Eesti kool vahetusõpilasele. Tuli välja, et paljudel Eesti koolidel on olnud varasemalt kogemusi vahetusõpilastega. Sellegipoolest jätsid mõned koolid külma mulje ja ei aidanud kaasa

vahetusõpilase uude kooliellu kohanemisele. Isegi kui esimestel nädalatel hoidis kool lähemalt ühendust vahetusõpilasega, siis hiljem kooli ja vahetusõpilase suhted kaugenesid ja kool ei sekkunud nii tihedalt vahetusõpilase toimetulekule koolielus. Siiski on ülekaalus vahetusõpilaste seas positiivne kogemus koolis vastuvõtu osas. Vastajad järeldasid, et see kõik sõltub õpetajate sõbralikkusest ja suhtlemisest vahetusõpilasega, sest mõned õpetajad siiski ignoreerivad vahetusõpilasi või lihtsalt ei suhtle nendega nii tihedalt, kui vahetusõpilased sooviksid.

2.4.3 Suhted vahetusperega

Vastajatelt küsiti lähemalt ka nende suhtlemisest ja kooselu heaolust vahetusperega ning mis on peamised erinevused vahetuspere ja vahetusõpilaste oma pere vahel. Ülekaalus oli positiivne tagasiside - vahetusõpilaste ja vahetuspere vahel on head suhted ja vahetuspere aktsepteerib vahetusõpilast. Peamised asjad, mis panevad vahetusõpilast tundma rohkem seotud enda vahetusperega, on vahetusõpilase kaasamine pereellu. Selleks toodi välja nii tähtsatest pereasjadest teavitamine vahetusõpilasele, probleemidest rääkimine ja vahetusõpilase heaolu vastu huvi tundmine. Mõned Eesti vahetuspere on enda vahetusõpilast kaasanud ka suurtele pereüritustele nagu näiteks pereisa juubelile või perereisile kaasavõtmisele. Kõikide vastajate seas tuli ka välja, et vahetuspere aktsepteerib neid, isegi siis, kui vahetusõpilase ja vahetuspere vahel pole nii lähedased suhted.

Toodi välja ka halbu külgi, mis esinevad vahetusõpilase ja vahetuspere vahel. Peamine negatiivne tegur mõnede Eesti vahetuspere puhul on nende passiivsus. Sellega toodi välja, et vahetuspere ei keskendu ühisele ajaveetmisele, nagu näiteks ei pöörata ühissöömisele nii suurt tähelepanu kui vahetusõpilaste koduriikides. Kaks vastajat mainisid ka, et nende vahetuspere vaatavad palju televiisorit selle asemel, et näiteks suhelda vahetusõpilasega või teha midagi huvitavat koos. Lisaks tuli küsitluses välja, et tegelikult just vahetusaasta alguses on vahetusõpilase ja vahetuspere vahel jahedad suhted, mis aja jooksul paranevad. Nii tõi näiteks üks vastaja välja, et esimesed kaks

kuud polnud tema ja vahetuspere venna vahel kõige parem läbisaamine. Peale selle tuli küsitluses ka välja, et mitmelapselises peres oli raskem kohaneda just nendel vahetusõpilastel, kellel endal bioloogilisi õdesid-vendasid ei ole. Kui vahetusõpilase ja vahetuspere vahel pole hea klapp ja kooselamine on väga probleemiderohke, siis on vahetusõpilastel võimalus vahetada ka vahetusperet. Ka sellise olukorraga on üksikud selle aasta vahetusõpilased kokku puutunud. Nüüdseks, nagu küsitluses selgus, on paljudel vahetusõpilastel kujunenud head suhted vahetusperega.

2.4.4 Eesti keel ja eestlased

Eelnevalt diagrammiküsimusel joonisel 8 tuli välja, et vahetusõpilastele üheks raskeimaks katsumuseks Eestis oli eesti keele õppimine ja eestlastega suhtlemine. Vahetusõpilastele esitati avatud küsimusena, kui kaua võttis aega eesti keele õppimine ning kui väga neile meeldib see keel. Sellel kohal tekkis ühemeelne arvamus - eesti keel on väga ilus, huvitav ja eriline keel võrreldes teiste Euroopa riikide keeltega, aga väga raske keel õppimiseks. Üle kolmveerandi vastajatest kinnitasid, et neile meeldib või meeldib väga eesti keel. Vahetusõpilastel kujunes ka suhteliselt ühtne periood, mil õpiti eesti keel selgeks. Selgus, et 3-6 kuuga õpiti keel vähemalt algtasemele, et suhelda kohalikega. Küll aga tõdevad vahetusõpilased siiski, et suhtlemisega saadakse hakkama, aga alati ei pruugi kõigest eesti keeles aru saada, eriti näiteks siis, kui suheldakse väga kiiresti.

Järgmisena küsis autor vastajatelt, et millised olid enne Eestisse tulekut eelarvamused eestlaste kohta. Tuli välja, et kuuel vahetusõpilasel isegi polnud suuri eelarvamusi eestlaste kohta. Tavaliselt soovitataksegi vahetusõpilastel mitte seada kindlaid eelarvamusi sihtriigi ja selle rahva kohta. Sellegipoolest suurem osa vahetusõpilastel oli enne vahetusaastat kujunenud stereotüüpne arvamus, et eestlased on külm ja kinnine rahvas. Ka vastajad ise tõdesid, et eestlased on kinnine ja külm rahvas ning ei näita emotsioone välja, mis omakorda tekitas vahetusõpilastel raskusi eestlastega läbisaamisel. Ka varem oli vastajaid teavitatud, et eestlastega on raske sõbruneda, mis

tegelikult kujunes siin vahetusõpilastel vastupidiseks. Eesti noored võtsid lahkelt vahetusõpilasi vastu. Peale selle mainis üks vahetusõpilane ka, et ta kujutas eestlasi rohkem keskkonnast hoolivamana, mis tegelikult ei vastanud siin olles tõele.

2.4.5 Eesti YFU eriprogrammid vahetusõpilaste hulgas

Eesti on tuntud vahetusriik just YFU poolt pakutud eriprogrammide poolest. Vastajate seas on autor uurinud, kui paljud ning kui rahul on vahetusõpilased YFU eriprogrammidega. Selgus, et 12 vahetusõpilast 28-st võtavad osa eriprogrammidest. Kõige populaarsemaks osutus loodusprogramm, millest võtavad osa 6 vahetusõpilast. Loodusprogrammis suure osalejate arvu põhjuseks võibki olla vahetusõpilaste suur huvi Eesti looduse vastu. Sellest järgmisel kohal on filmiprogramm 3 osalejaga. Nii teatri-, muusika- kui ka kunstiprogrammis osaleb iga ühes üks vahetusõpilane. Eriprogrammides osalejad tõid välja peamised eriprogrammi tegevused ja selle plussid, mida autor kajastab järgnevas tekstis.

Mõnedel eriprogrammidel, nagu näiteks muusika- ja kunstiprogrammil, on määratud vahetusõpilasele kindel kool vastavalt huvialale (nt. kunstiprogrammis osaleja käis Tartu Kunstikoolis jne). Kindla kallakuga koolis käimine pakub vahetusõpilasele paremat võimalust tegeleda enda huvialaga põhjalikumalt ning suhelda teiste õpilastega, kellega jagada sama huviala. Paraku see võib tekitada lisastressi, mis tuli välja osade vastajate puhul. Küll aga kõik eriprogrammides osalejad ei käi kindla kallakuga koolides. Nii on Eesti YFU loonud neile vabamas vormis vahetusõpilastele harivat lisategevust, kus saavad õpilased tegeleda enda huvialaga. Näiteks loodusprogrammi osalejatel on kord kuus 2-4 päevane Eestimaa sisene reis, näiteks Saaremaale, Hiiumaale ja Tartusse. Loodusprogrammi õpilased saavad tutvuda Eesti tuntumate vaatamisväärsustega, näiteks Kaali meteoriidikaatriga. Peale selle on loodusprogrammi vahetusõpilased väga aktiivsed - koos käiakse jalgratastega sõitmas, suusatamas ja disc-golfi mängimas. Muidugi saavad harida õpilased end loodusteadmistes, õppida uusi asju teiste vahetusõpilaste kohta ja avastada ennast.

Kõik loodusprogrammi osalejad väga naudivad selle eriprogrammi tegevusi. Filmiprogrammis osalejad käivad paar korda nädalas filmiklubis ja neile viiakse läbi mõned meediatunnid Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudis. Filmihuvilised on külastanud ka televisiooni stuudiosid, näiteks Eesti Televisiooni. Peale selle said filmiprogrammi vahetusõpilased panustada Pimedate Ööde Filmi Festivalile vabatahtlikena. Ka filmiprogrammi vahetusõpilaste tagasiside on positiivne. Teatriprogrammis osalejal ei vedanud enda kooli ja väikse elukohaga, kus pole nii kerge tegeleda enda huvialaga. Õnneks on vahetusõpilase ema seotud kohaliku Rahvamaja tegevusega ja tänu sellele kaasab lapsevanem enda vahetuslapse kultuuritegevustesse. Muusikaprogrammis osaleja küll ei käi enam eriala kallakuga koolis, aga sellegipoolest on iga nädal pärast kooli pillitunnid.

2.4.6 Vahetusõpilaste isiklik tagasiside YFUle, koolile, vahetusperele

Autori viimane küsimus vahetusõpilastele oli, et kas neil on mingeid soovitusi jagada YFUle, koolile, vahetusperele või kellelegi muule, et muuta vahetusaasta paremaks. Kuus vastajat ei osanud tuua välja soovitusi. Teised vastajad tõid välja erinevaid soovitusi ja ettepanekuid, mida saaks teha, et muuta vahetusaasta veel paremaks kogemuseks ja kergemaks kohanemiseks vahetusõpilastele.

Esimene vastaja tõi välja, et vahetusperesid peaks paremini ette valmistama võõra teismelise enda hoole alla võtmiseks. Kaks vastajat soovitasid, et parem on keeleõpingutega alustada varem, kuna nii on kergem hiljem võõrkeeles rääkida. Üks vastaja tõi välja, et kool võiks rohkem midagi teha vahetusõpilaste keeleõppimise osas.

Üks vastaja tõi välja, et võiks rohkem Eesti siseseid reise korraldada, et näha rohkem Eestit. Üks saksa vastaja kiitis YFU tugisüsteemi ja vabatahtlikke. Sarnaselt sellele tõi teine vastaja välja ettepaneku, et teha rohkem seminare YFU vabatahtlikutega, sest need aitavad väga ja pakub palju lõbu. Ka veel toodi välja ettepanekuid. Üks vastaja

arvas, et vahetusaasta alguses peaks olema üks treeninglaager, mida teevad koos läbi vahetusõpilane ja vahetuspere. Vastaja põhjendas enda ettepanekut sellega, et tal tekkisid vahetusperega segadused YFU arusaamatuste tõttu. Filmiprogrammis osalenud vahetusõpilane ütles, et filmi eriprogramm võiks olla parem. Kaks vastajat kirjutasid pikemalt enda muljetest vahetusaastast ja soovitusi teistele tulevastele vahetusõpilastele. Vastaja tõi välja tulevastele vahetusõpilastele, et kunagi ei peaks enda vahetusaastat võrdlema teiste õpilaste vahetusaastaga, tsiteerides: „Igaüks peab ise aru saama, mis on temale parim.“ Teine vastaja tõi konkreetseid soovitusi: õpi igapäevaselt eesti keelt, mitte ainult grammatikat. Vastaja ütles hea nipi võõra keelega toimetulemiseks: „Kui midagi valesti läheb: naerata ja küsi, kuidas õigesti peab ütlema.“ Peale selle, nii nagu teised paljud vastajad, rõhutas ka see vastaja, et enda probleemidest tuleb rääkida ja eriti just YFUle. Enda vaba aja veetmiseks vahetusaastal soovitas vahetusõpilane liituda tantsuklubide või koorilauluga, minna tööle, käia trennis, olla vabatahtlik jne. Lisaks soovitas ta olla alati koos enda vahetusperega, sest nii tekib parem side vahetusperega.

3. SUULINE INTERVJUU VAHETUSÕPILASEGA TALLINNA ÜHISGÜMNAASIUMIST

3.1. Suulise intervjuu meetod

Autor viis läbi intervjuu selle aasta vahetusõpilasega, et vestelda lähemalt vahetusõpilase elust Eestis ja saada parem ülevaade vahetusõpilase elust. Intervjuu on viidud läbi telefoniga lindistamise abil ja vestluse tähtsamad teemad on autor välja kirjutanud lõikudena. Intervjuu lindistus on CD kettal lisas 3. Tekstis on sulgudes viide vestluse lindistuse mingi lõigu algusajale minutites. Autor põhines 17 küsimusele, mis oli aluseks pikemaks aruteluks. Järgnevalt on toodud lähem ülevaade intervjuueeritavaga.

Paula Schüßler on 16-aastane Saksamaalt tulnud vahetusõpilane. Paula käib Tallinna Ühisgümnaasiumis 10. c klassis ning elab enda vahetusperega Murastes. Paula võttis osa Eesti YFU muusika eriprogrammist käies Tallinna Muusikakeskkoolis. Kuna nüüdseks on Paula enda kooli vahetanud, siis ei käi Paula enam muusikaeriprogrammis, vaid võtab lihtsalt lisaks pillitunde.

Peatüki lõpus on autor toonud välja enda isiklikud soovitusel ja arvamused teemal vahetusõpilaste kohanemine.

3.2. Vahetusaasta algus, vahetusriigi valik

Intervjuu algab küsimusega: “Kust tuli idee võtta osa vahetusaastast?” (00:35) Sellega põhjendas Paula, et idee sai alguse tema kodumaal koolis, kus paar õpilast tulid rääkima enda vahetusaasta kogemusest. Sellega sai Paula inspiratsiooni minna samuti vahetusaastale juba 14-aastaselt. Paula vanemad olid vastutulelikud selle idee osas,

kuigi Paula oli tol hetkel väga noor vahetusaasta jaoks. Sellepärast pidi Paula ootama paar aastat. Alguses soovis Paula minna Ameerikasse, sest tema sõnul soovib iga Saksa õpilane minna Ameerikasse. (01:37) Siiski Paula kandideeris end vahetusõpilaseks Suurbritanniasse ja Iirimaa. (02:09) Saades sealt edasi vestlusvooru, soovitati Paulal minna vahetusaastale hoopis Eestisse. Põhjenduseks toodi, et kuna Paula on suur muusikahuviline, siis Eestis saaks ta liituda Eesti YFU muusika eriprogrammiga. (02:25) Paula küll ei kahetse otsust tulla Eestisse vahetusaastale, aga mainis, et keele osas polnud see kerge vahetusriik. (02:50) Alguses määrati Paula kooliks Tallinna Muusikakeskkool, kus oli õpilastel väga halb inglise keel Paulaga suhtlemiseks. (03:15) Lähtudes sellest, küsis autor, et kas halb inglise keel ongi põhjus miks Paulat viidi üle teise kooli. (03:34) Tegelikult viidi Paula teise kooli üle logistilistel põhjustel. Samuti oli Paulal raske õppida Tallinna Muusikakeskkoolis. (03:40) Rääkides lähemalt Eestist kui Paula vahetusriigi valikust, siis tõi Paula välja, et peamine põhjus oli siiski muusikaprogramm. (10:58) Peale selle mainis Paula, et Eesti pole ka kõige kallim vahetusriik, nagu näiteks Suurbritannia. Vestlus läks edasi sellele teemale, et Eesti on päris turvaline riik vahetusaastaks, kuna mõned suured vahetusõpilaste tõmberriikides (nt Suurbritannia, Austraalia jne) esineb vahetusperede poolt vahetusõpilaste halvasti kohtlemist (11:11) Seda just sellepärast, et vahetusperedele makstakse vahetusõpilaste hoidmise eest. Paula kartis just, et midagi sellist võib juhtuda, kui minna näiteks Suurbritanniasse vahetusaastale. (11:34)

3.3. Õppetöö

Autor soovis teada, et millised on peamised erinevused tunnitöös vahetusõpilase ja teiste õpilaste vahel. (04:02) Paula tõi sellega välja tunniplaani erinevuse, kus on Paulale määratud kindlad tunnid, kus ta osaleb. Mõnedes tundides saab Paula ka hindeid ja need on tunniplaanis märgitud eraldi rohelise märgiga. (04:30) Tuli välja, et Paulal pole hinded nii olulised, kuna tema vanemate sõnul on kogemus ja elamused kõige tähtsamad vahetusaasta juures. (5:26) Raskeks kujunesid matemaatika ja keemiatunnid, kus Paula sõnul õpetatakse neid aineid täiesti erinevalt kui tema koolis.

(5:53) Veel teeb need tunnid raskeks ka see, et neid ei anta Paulale emakeeles. Peamised ained, kus Paulale antakse kodutöid on saksa keel, briti kultuur ja prantsuse keel. (15:57) Võrreldes teiste Eestisse sissetulnud vahetusõpilastega on Paula tunniplaan rohkem vabam ja koolipäevad ei lõppe nii hilja. (6:30) Peale selle kiitis Paula Eesti teoreetilist õppemeetodit, mis tema arvates toimib väga hästi õpilaste seas võrreldes enda koduriigi virtuaalse õppestiiliga. (7:18) Ka eelnevalt küsitluses selgus, et ka teised vahetusõpilased, nähes kõrvalt Eesti teoreetilist õppemeetodit, peavad seda väga toimivaks. Küsides vastajalt isiklikku arvamust Tallinna Ühisgümnaasiumi kohta, siis Paula on üldiselt kooliga rahul- õpetajad on lahedad ja õpilased toredad. (7:54) Võõrkeelte õpetajate osas on Paulal erinevaid arvamusi aktsentide osas. Õpilaste osas ütles Paula, et kõiki õpilasi ta küll ei tea, aga nendega, kellega ta on lähemalt suhtelnud, tunduvad väga toredad. (8:55) Rääkides lähemalt Eesti õpetajatest, tekkis Paulal küsimus, et miks Eesti õpetajatel on nii madal palk. (10:05) Paula tõi näitena, et Saksamaal isegi mitte kõige kõrgema astme õpetajad saavad üle tuhande euro palka. (10:19) Siin kohal on näha ühte Eesti ühiskonna probleemi- õpetajate madal palk. Autor küsis lähemalt Paula arvamust Eesti haridussüsteemi kohta. (12:54) Siinkohal tõi Paula välja, et kuigi see pole sarnane Saksamaa haridussüsteemile, siis sellegipoolest on Paula pigem rahul siinse õppestiiliga. (14:32) Küll aga jätab Paulale imeliku mulje perioodiõppe, sest sellega on raskem õppida võõrkeeli. (14:39)

3.4. Kohanemine

Autor küsis, et kuidas suhtus kool Paulasse vahetusaasta alguses. (16:22) Paula ütles, et kuigi esimesed nädalad kool väga ei suhelnud Paulaga, siis siiski oli kõik korras. (16:45) Nüüdseks on Paulal kujunenud inimesed, kellega rääkida. Üks asi, millega Paula Eestis ei harju on toitumise kultuur. (43:30) Tema kogemusel on tema vahetuspäevades liiga hiline aeg õhtusöögiks- õhtusöögi aeg on kolm tundi hiljem kui kodus. Samuti on üks harjumatu tegur Eestis kehv ilm- Paula igatseb päikest ja soojust. (44:10) Autor küsis intervjuueeritavalt, et kuidas tal keele õppimine toimus Eestis ja kuidas ta selle selgeks sai. (45:10) Paula sai alles viimasel hetkel aru, et eesti

keel on üks raskemaid keeli maailmas. (45:30) Koolis suhtles Paula nii õpilaste kui ka õpetajatega inglise keeles. (45:52) Ka praegugi suhtleb Paula koolis enamasti inglise keeles, kuigi Paula saab tegelikult eesti keelest aru, kui tema klassikaaslased suhtlevad omavahel. (46:04). Paula peab ennast kui heaks eesti keele oskajaks võrreldes end teiste siinsete vahetusõpilastega, aga mainis, et kindlasti on ka Paulast paremaid eesti keele rääkijaid vahetusõpilaste seas. (46:17) Eesti keele õppimiseks on Paulal raamat, mille abil õppida keelt. Lisaks soovitati Paulal kuulata eesti muusikat õppeesmärgil. Kuigi keel on raske, siis siiski Paulale meeldib see keel ja väga soovib seda selgeks saada. See tuli välja ka teiste vahetusõpilaste küsitluses, et eesti keelt on küll väga raske õppida, aga siiski ilus keel. Enne vahetusaastat polnud Paulal väga suurt aimu millised võivad eestlased olla. Teda küll teavitati, et eestlased on väga külmad, mis Paula sõnul on ka tõsi. (53:35) Rääkides Paula klassikaaslastest mainis Paula, et klass on küll tore, aga Paulat enda tegevustesse pole nii väga kaasanud. (55:15) Küll aga rääkis Paula, et tema üks klassiõde on kujunenud talle heaks sõbrannaks. (55:40) Paula tõi välja, et ka Saksamaa ajalugu võib mõjutada kohalikke suhtumist sakslastesse. (1:02:57) Õnneks pole koolis keegi Paulale midagi inetusti öelnud seoses sellega, kuid Paula tuttavale, saksa vahetusõpilasele, on halb kogemus sellise olukorraga. Tuli ka välja, et Paula, kui vahetusõpilase elu, on väga kiire ja sisukas- nädalavahetused on sisustatud teiste vahetusõpilastega kokkusaamistega ja pärast kooli käib Paula muusikatundides ja tegeleb vahetuspere lastega. (50:00) Lisaks on ka Paulal plaanis ka kontserdid ja reisirid, väljasõidud. Üks naljakas asi, millega Paula pidi vahetusaastal kokku puutuma, oli esimest korda ühistranspordiga sõitmine. Nimelt polnud Paula varem enda kodus sõitnud bussiga ja alguses oli Paula väga hirmunud bussiga sõitmisest. (23:16) Iga hommik, kui Paula seisab bussipeatuses, mõtleb Paula, et see on nii veider, et ta seisab siin ja sõidab koju teises riigis. (59:37) Intervjuuerija küsis veel, et kuidas saaksid teised ümbritsevad inimesed muuta Paula vahetusaastat kergemaks. (1:01:33) Paula vastas, et kindlasti saavad kõik kuidagi muuta vahetusaastat kohanevale õpilasele kergemaks, aga see kõik oleneb kui usaldusväärsed on ümbritsevad inimesed.

3.5. Pere

Edasi rääkis Paula enda vahetusperest lähemalt. Paula küll pole enda vahetuspere vahetanud, aga ta siiski proovis. (17:10) Seoses tervislikel põhjustel, algas Paulal vahetusaasta Eestis novembri alguses. See raskendas Paulal harjumist enda vahetuspere juures, kuna pärast Eestisse saabumist augustis pidi Paula minema Saksamaale tagasi mõneks nädalaks. (17:40) Nii oli tegelikult Paulale raskem tulla tagasi ja jätkata enda vahetusaastaga, kuna varasem väike koduskäik mõjus suure koduigatsusena Eestis. (18:35) Sellest ebamugavustundest rääkis Paula ka YFUle, millest tekkis segadus Paula ja YFU vahel. (19:00) Samuti kinnitas Paula, et eriti valmistas talle kohanemist elades õdede-vendadega vahetuspere, kuna enda koduperes on Paula ainuke laps. (19:57) See tuli välja ka teiste vahetusõpilastelt küsitluses, et tegelikult üksiklastel nõuab veel lisakohanemist peres see, kui on õed-vennad ka. Kuna Paula vahetuspere on kolm väikest last, siis on Paula pidevalt tähelepanu keskpunktis ja vahetusperelapsed ootavad Paulalt pidevat aktiivsust mängimises. (20:14) See oli Paulale, kui üksiklapsel, täiesti uus olukord. Küll aga kinnitas Paula, et tegelikult pole tal kõige kehvem seis enda vahetusperega ja ütleb, et tal on siiski vedanud enda vahetusperega võrreldes teiste vahetusõpilastega. Autor küsis intervjuueritavalt arvamust küsimusel, et kas vahetuspere peaks kohtlema vahetusõpilast kui oma last. (38:11) Paula arvatest peaks kindlalt vahetuspere kohtlema vahetusõpilast kui oma last, sest see on tegelikult vahetusõpilasele kergem viis kommunikeerimiseks vahetusperega.

3.6. Teised vahetusõpilased ja eesti kultuur

Kuna vestluses tuli välja ka, et selle aasta vahetusõpilased on omavahel kokkuhoidvad, siis küsis autor lähemalt, et kuidas vahetusõpilaste omavaheline suhtlemine välja näeb lähemalt. (25:10) Selle aasta vahetusõpilastel on Facebookis grupid, kus plaanitakse omavahel ühistegevusi. (25:20) Lisaks korraldab YFU peaaegu iga kuu vahetusõpilastele tasulisi väljasõite. (25:55) Autor küsis huvist, et mis on Paula lemmikkoht või vaatamisväärsus Tallinnas. (26:45) Sellepeale rääkis Paula nii enda kui ka teiste vahetusõpilaste eest, kuidas lemmikuks on kujunenud Tallinna vanalinn ja seal asuv pannkoogimaja. Üks viimastest küsimustest oli, et milliseid soovitusi jagab Paula teistele sissetulevatele vahetusõpilastele. (48:53) Paula soovitas, et alati tuleb rääkida enda probleemidest ja asjadest, mis vahetusõpilasele on vastumeelsed. (49:02) Paula küll tunnistas, et ka tema ei räägi ega ütle vastu asjadele, mis on talle vastumeelsed. (49:10) Põhjenduseks tõi Paula, et oma bioloogilise emaga on probleemidest rääkimine lihtsam kui vahetuspere vanematega, sest puudub suur mugavus. (49:20) Rääkides Eesti kultuurist, siis Paula sõnul on Eesti kultuur imeline, sest eestlased on väga uhked enda riigi ja ka selle kultuuri üle. (41:40) Heaks näiteks tõi Paula eestlaste laulmise kultuuri, mida läheb Paula ise lähemalt vaatama suvel toimuval laulupeol. (41:51)

3.7. YFU ja vahetusõpilane/vahetuspere

Paula on YFUGa väga lähedane suhtlus. (27:37) Vahetusõpilased peavad enda probleemidest kirjutama YFUle. Lisaks on vahetusõpilastel eestlastest tugiisikud, kes on ka ise olnud vahetusõpilased. (27:55) Tugiisikud on avatud vahetusõpilaste probleemidele ja muredele. Ka vahetusperele on tugiisikud, kes on nende vanuses ja kellel on kogemusi vahetusaasta osas. (28:15) Kui esinevad probleemid, siis vahetusõpilane/vahetuspere räägib enda tugiisikuga, seejärel räägivad veel tugiisikud omavahel ja sellest saadud tagasiside räägitakse vahetusõpilasele/vahetusperele.

(28:30) Mõned probleemid edastatakse ka YFUle ja kui YFU ei vasta nendele probleemidele, siis on õigust vahetusõpilasel pöörduda enda koduriigi YFU poole ja kui sealt samuti ei tule vastust, siis on vahetusõpilasel õigust minna tagasi enda kodumaale. (28:35) Sellel teemal mainis ka Paula, et vahetusõpilastele soovitatakse võtta enda perega lähemalt ühendust kord kahe nädala jooksul, mida Paula teeb tegelikult kord nädalas. (29:11)

3.8. Vahetusaasta mõjud

Samuti tuli teemaks, et vahetusaasta näitab vahetusõpilasele, kes on tegelikult tema tõelised sõbrad. (30:00) Nii rääkis ka Paula, kuidas ta enda parima sõbrannaga ei hoia nii tihedalt kontakti, aga kui midagi tähtsat toimub, siis võetakse üksteisega ühendust. (30:07) Teiste sõpradega pole Paulal enam nii lähedased suhted. (30:29) Õnneks on Paula leidnud uusi häid inimesi Eestis. (31:00) Teemal vahemaa enda kodust ja vahetusriigi vahel ütles Paula: *“You are always far from your family, even if you are in Austria or Switzerland or something like that.”* (33:30) Paula põhjendas, et tegelikult ka kõige väiksem vahemaa enda kodust nõuab kohanemist. Teema läks ka kultuurišoki peale- nimelt on Paula kogenud 3 kultuurišokki vahetusaasta jooksul. (33:40) Üks nendest tuli välja Paula füüsilises tervises, kui Paula kaotas märgatavalt enda kehakaalu. (34:10) Edasi rääkis Paula, et tegelikult, kui minnakse pärast vahetusaastat koduriiki tagasi, on sealsed kultuurišokid palju hullemad. (34:28) See on just sellepärast, et toimub ümberkohanemine. Enne vahetusaastat oli Paula väga tagasihoidlik ja ei puutunud inimestega nii tihedalt kokku. (57:20) Nüüd on Paula muutunud julgemaks ja sotsiaalsemaks. Paula lisas, et tema ema oleks väga uhke tema muutuse üle. (57:01) Kui intervjuueerija küsis, et kuidas vahetusaasta muudab Paula tulevikku, siis Paula kohe vastas, et see muudab kõiges. (57:39) Paula selgitas, et vahetusaasta avab ukSED põhimõtteliselt kõiges- Paula saab Eestis elada, töötada ja õppida. Tänu vahetusaastale on Paulal uus keel selge ja maailmavaade rohkem avatud.

3.9. Paula tulevik

Autor küsis ka Paulalt, et kas ta peab, et on kohanenud Eesti eluga. (23:42) Sellepeale vastas Paula, et ta mitte ei ole ainult kohanenud Eesti eluga, vaid ka on mõelnud siduda enda tulevikku Eestiga. Nimelt käis Paula Tartu Ülikooli avatud uste päeval ja sellest alatest plaanib Paula minna Tartu Ülikooli meditsiinivaldkonda õppima. (23:53)

Mais üritab Paula teha B1 või B2 tasemel eesti keele eksami. (47:36) See on Paula enda soov teha eksamit, kuna sellega on tal kolmas võõrkeel ametlikult selge. (48:10) Samuti kuna Paula soovib tulevikus õppida eestis ülikoolis, siis ka selleks on vaja B2 tasemel eesti keelt osata. (48:22)

Küll aga Paula tõdeb, et tagasi Saksamaale enda kooli minna võib päris raske olla, sest ta peab jälle kõigega ümber harjuma. (58:27) Suve lõpus, enda kodus, peab toimuma ümberkohanemise protsess päris kiirelt, kuna enne kooli on aega ainult 5 nädalat. Lisaks teeb raskeks ka see, et teiste silmis on Paula väga muutunud pärast vahetusaastat ja samuti pole teised näinud Paulat toime tulemas kohanemise protsessiga. (59:00)

3.10. Vahetusaastaks ettevalmistumine

Lisaks rääkis Paula, kuidas enne Eestisse vahetusaastale tulemist treeniti Saksamaal vahetusõpilasi ette sellisteks juhtumiteks, kus inimesed ütlevad midagi inetut seoses Saksamaa ajaloo kohta. (1:03:01) Paula on väga tänulik, et ta pole kokku puutunud selliste olukordade lahendamisega koolis. Jooksvalt küsis ka intervjuuerija, et kui pikk on olnud ettevalmistumise protsess enne vahetusaastat. (1:03:35) Paula rääkis, et kõik algas eelmise aasta märtsis, kui Paula kandideeris end vahetusaastale. Aprillis toimusid vestlused ja mais sai Paula kindla vastuse enda kandideerimise osas. Nii algasid mais ka ettevalmistumise laagrid, kus õpetati käitumist erinevates olukordades, näiteks seksuaalahistamise juhtumite toimimist ja kuidas jääda viisakaks ka kõige

närvirohkemas olukorras. (1:06:20) Paula mainis, et kõige selle juures mängib Saksamaa ajalugu olulist rolli, kuna sellega saab kiusata sakslasi väga lihtsalt. (1:07:03) Lisaks ettevalmistumiselagritele käis kaasas ka suur hulk paberitööd, mis võttis täitmist väga kaua aega. (1:04:25) Nüüd on toimunud iga mõne kuu tagant kohapeal seminarid vahetusõpilastega, kus vahetusõpilased saavad omavahel suhelda ja ühiseid tegevusi teha. (1:07:38) Ka pärast vahetusaastat toimub Saksamaal vahetusõpilaste vahel veel viimane sarnane seminar, kus räägitakse vahetusaasta mõjudest ja kuidas enda eludega edasi minna. (1:08:01)

3.11. Autori tagasiside ja soovitus

Autor võtab kokku vahetusõpilaste ja kaasa arvatud intervjuueeritava arvamused seoses toimetulekust Eestis. Sellega annab autor ülevaate enda arvamusest ja soovitustest, et muuta veelgi paremaks vahetusõpilastele vahetusaasta kogemus Eestis. Järgnevalt on toodud autori peamised soovitusel, aga kindlasti on veel rohkem soovitusi ja ettepanekuid, mida saab teha.

Nii küsitlus kui ka intervjuude käigus selgus, et üheks kõige raskemaks kohanemisteguriks Eestis on kohalik keel. Diagrammküsimuse joonisel 8 esimesed kolm enim märgitud rasked kohanemistegurid on tihedalt seotud eesti keelega - keeruline kohalik keel, raskused suhtlemisel koolikaaslaste ja õpetajatega ja üldiselt raskused suhtlemisel eestlastega. Autori arvates saab neid kohanemistegureid kergendada vahetusõpilaste seas sellega, et alustatakse keeleõpingutega varem ja õpitakse rohkem igapäeva keelt. Kuna vahetusõpilaste seas selgus, et neil on päris keeruline leida viis, kuidas õppida keelt iseseisvalt, siis oleksid keeleõpingu tunnid hea võimalus saada vahetusõpilastele selgeks üks maailma raskeim keel. Samuti on tingitud raskused eelmainitud kohanemisteguris selles, et eestlased on pigem külm ja kinnine rahvas. Sellega seoses soovib autor meelde tuletada, et mitte ainult vahetusõpilane peab olema avatud ja julge suhtlemiseks, vaid ka teda ümbritsevad inimesed (nt õpetajad, vahetuspere jne) võiksid samuti võtta julguse ja nautida täiesti

teistsuguse kultuuriga noorukiga suhtlemist. Ainult nii saab tunda vahetusõpilane end vahetusriigis oodatuna ja koduselt ning saab veel parema elamuse endaga kaasa.

Lisaks arvab autor, et suhtlemist koolis saaks muuta vahetusõpilasele lihtsamaks, kui on määratud vahetusõpilasele koolis nõ tugiisik, kelleks on kooli oma õpilane. Õpilane võiks olla vahetusõpilasega sama vanune ning heal juhul ka ise vahetusõpilase/vahetuspere kogemusega. Peaasi, et see eesti õpilane ise soovib olla vahetusõpilasele olemas ja temaga tegeleda. Näiteks saaks see eesti kooliõpilane aidata vahetusõpilasel paremini aru saada kooli õppetööst, õpetajate ja õpilaste suhtumisest, mida tunnis vahetusõpilasele nii kergelt ei hakata selgitama. Lisaks aitab kohalik õpilane mõista vahetusõpilasel, et millist käitumist uues kultuuriruumis oodatakse, sest ka sedagi ei saa selgeks koolitundides. Samuti saab see eesti õpilane viia vahetusõpilast rohkem kurssi koolieluga ja viia rohkem kokku uut vahetusõpilast teiste kooliõpilastega. Vahetusõpilasele oleks see enda kooli tugiisik justkui hea sõber juba esimesel koolipäeval, kellega saab suhelda ja kurta enda muredest nii nagu oma enda sõbraga. Noor tugiisik saaks suunata vahetusõpilast, kui esinevad probleemid ja veeta temaga koos aega. Selle tugiisiku mõte on see, et ka koolis ei pea vahetusõpilane tundma üksinda ja et tal on juba esimestel koolipäevadel olemas noor, kes on tema jaoks olemas. Eestlasest õpilane saaks sellega väga hea keelekogemuse ja muuta end veelgi tolerantsemaks ja avatumaks inimeseks.

Järgmine soovitus on käinud läbi ka vahetusõpilaste küsitluse tulemuste seas. Nimelt arvab nii autor kui ka küsitlusele vastanu, et vahetusõpilase ja vahetuspere vahel võiks olla juba suve lõpus koos treeninglaager, kus saab üksteisega paremini tutvavaks. Selline treeninglaager näitab ära ka, et kas vahetuspere on valmis uue nooruki vastuvõtmiseks ja avatud ning sõbralikud temaga tegelemiseks. Nii ei satu vahetusõpilased selliste vahetuspere juurde, kellega pole läbisaamist või et vahetuspere kohtleks vahetusõpilast halvasti. Samuti on vahetusõpilasel kergem kohaneda vahetusperega, kui see toimub juba vahetusaasta alguses ja lähemalt koos YFU abiga. Kui vahetuspere ja vahetusõpilane saavad omavahel lähemalt tutvavaks juba suve lõpus, siis on ka edaspidi rohkem aega otsustada vahetusõpilasel, et kas see pere sobib talle ja äärmisel vajadusel vahetada vahetusperet. Küll aga tuli YFU intervjuus ka välja, et tegelikult pole Eestis üldsegi nii palju vahetuspere jaoks

kandideerijaid. Sellele ei oska kahjuks autor konkreetset ettepanekut või soovitusi teha.

Viimaseks soovitab autor vastuvõtjatele, et vahetusaasta on niigi kurnav kogemus noorele inimesele ja teised võiksid olla rohkem vastutulelikumad ja rohkem arvestada noorukiga. Vahetusaasta pole ainult vahetusõpilasele, vaid ka vahetusperele, klassikaaslastele ja ka teistele lähedastele eneseavastav ja maailmapilti laiendav kogemus, kuna puututakse lähedalt kokku teise kultuuri inimesega. Kui näiteks vahetusõpilane ja vahetuspere on mõlemad üksteise vastu sõbralikud ja arvestavad, siis muutub tegelikult sellega maailm veelgi tolerantsemaks kohaks, kuna vabaneb stereotüüpne mõtlemine ja hakatakse teiste rahvustesse suhtuma paremini. See on ka ülemaailmselt tuntud vahetusõpilaste organisatsiooni YFU põhimõtteks - muuta maailm meie koduks.

KOKKUVÕTE

Oma uurimistöös selgus, et mis on vahetusõpilastele raskeimad kohanemistegurid ja kuidas nad kohanevad Eestis pere- ja koolieluga, Eesti haridussüsteemiga, keelega, sotsiaalse eluga ja kultuuriga.

- Eestisse sissetulevatel vahetusõpilastel on kõige raskem kohaneda kohaliku keelega ja sellega seoses suhelda eestlastega.
- Enamus vahetusõpilastest oli vahetusaasta alguses stressis ja pinges, vahetusaasta lõpupoole aga enam stressi ja pinget niipalju ei esine ning vahetusõpilased on Eesti eluga kohanenud.
- Enamus vahetusõpilastest saab enda vahetusperega hästi läbi.
- Enamus vahetusõpilastest on rahul Eesti kooli õppesüsteemiga ja peab seda toimivaks.
- Kõik vahetusõpilased tunnevad Eestis ennast turvaliselt ja ülekaalus on positiivne tagasiside kohaliku toidu osas.
- Enamus vahetusõpilastest soovitab ka teistele vahetusõpilastele Eestit vahetusriigiks.

Autor peab enda uurimistöö ülesanded täidetuks. Käesolevas uurimistöös sai autor teada konkreetseid raskuseid, mis esinevad Eestisse sissetulnud vahetusõpilaste seas. Lisaks tuli peale vahetusõpilaste raskuste ja kohanemisprobleemide veel välja mõned Eesti ühiskonna probleemid, näiteks õpetajate madal palk või Tallinna koolides vabade kohtade puudus. Nii sai autor hea ülevaate Eesti eluolust vahetusõpilaste kaudu.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Eriprogrammid. YFU koduleht. <https://www.yfu.ee/vahetuspere/vahetusopilased-eestis/eriprogrammid/>. (02.02.2019)
2. Organisatsioonist. YFU koduleht. <https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>. (15.01.2019)
3. Projektid Eesti YFU. YFU koduleht <https://www.yfu.ee/yfu/arendusprojektid> 02.02.2019
4. Rachel Andresen (1907-1988). Avasta Maailma 2008/2009; nr 18. <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:132357>. (27.01.2019)
5. Tutvu EMSLi liikmetega: YFU Eesti. Vabaiühenduste Liidu koduleht. <https://heakodanik.ee/uudised/tutvu-emsli-liikmetega-yfu-eesti/>. (28.01.2019)
6. YFU kui rahvusvaheline organisatsioon. YFU rahvusvaheline koduleht <https://about.yfu.org/who-we-are> (27.01.2019)
7. YFU organisatsiooni töö ja väärtused. <https://about.yfu.org/mission-vision-values> (15.01.2019)
8. YFU väärtused ja eetilised põhimõtted. YFU rahvusvaheline koduleht <https://www.yfu.ee/wp-content/uploads/2018/06/Download-File-1.pdf>. (27.01.2019)

KASUTATUD INTERVJUUD

Intervjuu. Eleri Lepik, YFU assistent (Diina Tuulik, Kreete Tammaru). Meili teel. Tallinn 15.01.2019.a.

Suuline intervjuu. Paula Schüßler, vahetusõpilane Tallinna Ühisgümnaasiumis. Autori lindistus. Tallinn 21.03.2019

LISA 1. INTERVJUU YFU ESINDAJAGA

Intervjuu- Eesti YFU organisatsioonist ja töö vahetusõpilastega

Intervjueerija: Johanna Kai Kaasik

Intervjueeritav: Eleri Lepik YFU assistent (Diina Tuulik, Kreete Tammaru)

Kuupäev: 15.01.2019

Tere! Olen Tallinna Ühisgümnaasiumi 11. klassi humanitaarsuuna õpilane Johanna Kai Kaasik ning teen uurimistööd sissetulevate vahetusõpilaste kohanemisest Eestis. Seetõttu palun vastata küsimustele, mis puudutavad YFU organisatsiooni ning sissetulevaid vahetusõpilasi. Saadud vastuseid kasutan oma uurimistöös. Enamik küsimusi on kohustuslikud ning nõuavad pikemat vastust. Suur tänu vastamast!

1. Millised on olnud varasemad uurimistöö teemad sissetulevatest vahetusõpilastest?

Varasemad uurimistööd on olnud pigem väljaminevate õpilaste kohta või valimisse on sattunud mõni üksik Eestis olev vahetusõpilane.

Kaks tööd, mis ma leidsin, mis on sissetulevate õpilaste kohta tehtud:

- „Youth For Understanding haridusprogrammi raames õppivate vahetusõpilaste integreerimine Eesti haridussüsteemi 2015/2016 õppeaastal Eestis õppinud vahetusõpilaste põhjal“ Sarah Kriegler (2017);
- "Vahetusõpilasena Eestis õppivate noorte vaba aja kasutuse viisid Tallinna ja Harjumaa vahetusõpilaste näitel" Marleen Valdmaa.

2. Kui palju on 2018/2019. õppeaastal vahetusõpilasi Eestis, sh Tallinnas?

2018. aasta sügisel ja talvel oli Eestis 40 vahetusõpilast, detsembri lõpus läks kolm koju ja jaanuaris tuli üks juurde, seega 2019. aasta juuni lõpuni on Eestis 38 õpilast. Tallinnas elab/elas neist 10.

3. Kui suur on tung tulla Eestisse vahetusõpilasteks? Kas aastate jooksul on sissetulevate vahetusõpilaste arv tõusnud või vähenenud?

Vahetusõpilaste vastuvõtmine toimub selle alusel, kui suure arvu kohti me saame pakkuda oma partneritele ehk teise riikide YFUdele. Kohtade arv sõltub sellest, kui paljudele õpilastele me suudame leida vahetuspered ja nendega tegeleda aasta vältel arvestades ka meie töötajate arvu organisatsioonis.

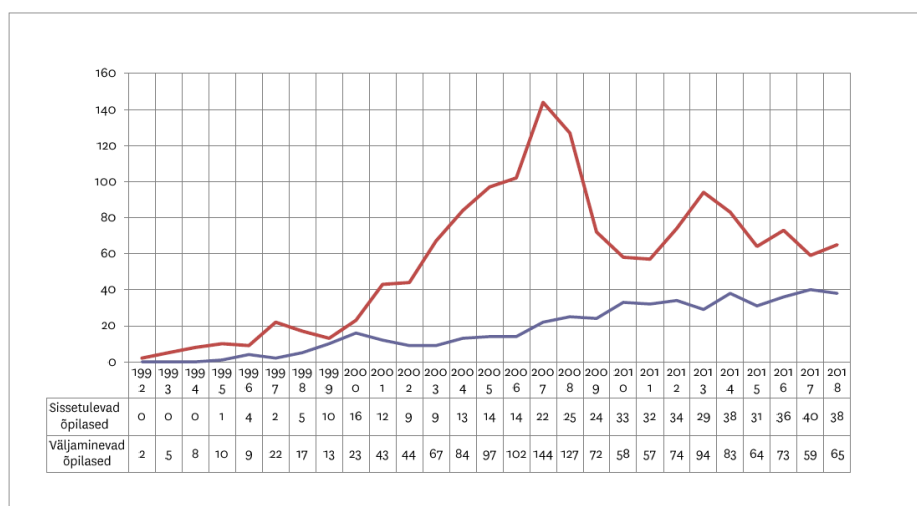
Saksa õpilastele pakutud kohad täituvad alati ja tahtjaid on rohkemgi, kuid näiteks Rootsist pole Eestisse 25 aastat keegi kandideerinud. Küll aga on Eesti muutumas üha populaarsemaks vahetusriigiks, sest siin on palju puutumata

loodust, samas aga arenenud IT-valdkond, mis paljudele õpilastele tundub põnev. Samuti on Eesti riik eksootiline eriti just Aasiast tulnud õpilastele, aga ka mõnede eurooplastele, sest nad pole Eestist midagi varem kuulnud. Oma osa mängib kindlasti ka eestlaste hea inglise keele oskus, mis annab vahetusõpilastele võimaluse korraga arendada nii inglise keelt, kui õppida täiesti uut keelt ehk eesti keelt.

Oluliseks rolliks Eesti kui sihtriigi valikus on ka YFU Eesti välja töötatud eriprogrammid, mis on väga populaarsed – nendeks on muusika, teater, film, kunst ja loodus. Programmidesse on kohtade arv piiratud ja need täituvad kiiresti, kui kandideerimine uueks õppeaastaks avatakse.

Sissetulevate õpilaste kohta saadan graafiku, millel on näha õpilaste arvud alates 1992.aastast, kui YFU Eesti alustas.

Õpilasnumbrid läbi aegade

YOUTH FOR UNDERSTANDING

11.11.2018 18

4. Mis riigist on kõige rohkem tulnud Eestisse vahetusaastale?

Kõige rohkem tullakse Eestisse vaieldamatult Saksamaalt, sest Saksamaa on YFU riikide seas kõige suurem oma väljasaatvate õpilasnumbrite poolest. Ka aastal 2018/2019 on pea pooled õpilastest Saksamaalt.

5. Kuidas toimub vahetusõpilastel koolide valimine?

Vahetusõpilased lähevad oma vahetuspere elukoha lähedal asuvasse kooli. Seega vahetuspere elukoht määrab ka kooli. Loomulikult on ka oluline see, kas koolis on vabu kohti vahetusõpilastele. Osad õpilased, kes on siin eriprogrammiga (näiteks muusika- või filmiprogramm) lähevad kooli, kus neil on võimalik oma huvialaga rohkem tegeleda, näiteks muusika- või kunstikallakuga kooli. Sel aastal on meil õpilasi muusikaprogrammis kaks ja filmiprogrammis kolm, loodusprogrammis viis, kunstiprogrammis üks ning teatriprogrammis üks.

6. Kas kõik Tallinna koolid on avatud vahetusõpilaste vastuvõtmiseks?

Enamik koole üle Eesti on pigem avatud vahetusõpilaste vastuvõtmiseks ja nii ka pealinnas. Küll aga on koolikohtade täituvus Tallinna koolides niigi kõrge ja seetõttu ei ole alati võimalik YFU õpilasele kohta saada.

7. Milliste probleemidega pöörduvad vahetusõpilased kõige sagedamini YFU poole?

Iga juhtum on erinev, aga iga-aastaselt tuleb ette nii kooli, kui ka pere vahetusi erinevatel põhjustel.

8. Kas on olnud juhtumeid, et on jäetud vahetusaasta pooleli? Mis põhjusel?

Selliseid juhtumeid on küll olnud. Peamisteks põhjusteks on olnud suur koduigatsus, teistsugused või valed ootused vahetusaastale. YFU programmi reeglite rikkumise puhul (näiteks üle piiri läinud pidutsemise, puudumised koolist vms) tuleb õpilane koju saata.

9. Kui suur tung on Eestis vahetusperedeks kandideerimisel?

Väga suur tungi pole, kuid soovijate arv sõltub paljudest teguritest: kui aktiivsed oleme parasjagu sotsiaalmeedias; kui palju ilmub vahetusõpilastest -ja peredest artikleid ajalehtedes ja ajakirjades; kui palju kutsutakse õpilasi/peresid raadio- või telesaadetesse. Samas sõltub see ka näiteks ilmast. Soojal suvel tuleb ankeete vähem, sest inimesed on palju õues ning ei istu nii palju ekraani taga. Nii ei jõua nendeni ka meie info, et me otsime vahetusperesid.

10. Kuidas toimub aasta pere valimine?

Aasta Pere valimine toimub nagu kõigi Aasta Vabatahtlike valimine. YFU saadab kõigile YFUGa seotud inimestele välja küsitluse, milles saab nomineerida inimesi või perekondi erinevates valdkondades. Aasta Vahetuspereks saab nomineeritud perede hulgast see pere, kelle kohta kirjutati kõige sügavamad ja mitmekülgsemad põhjendused. Oluline osa on ka nominatsioonide arvul pere kohta. Lõpliku valiku teeb komitee, kuhu kuuluvad tegevdirektor, vabatahtlike koordinaator, eelmise aasta Aasta Vabatahtlik, eelmise aasta Aasta Pere ja eelmise aasta Aasta Uustulnuk.

11. Millist laadi probleeme on esinenud vahetusõpilase ja vahetuspere vahel?

Enamasti on vahetusperede ja -õpilaste vahel kommunikatsiooniprobleemid, mis tulenevad näiteks vähesest keeleoskusest, kultuuride erinevustest või ka inimeste erinevustest. Probleeme võivad tekitada inimeste erinevad harjumused, mis puudutavad söömist, toiduvalmistamist, vaba aja veetmist jne. Paljud asjad, mida näiteks tavaline Eesti pere võib pidada iseenesestmõistetavaks, ei pruugi õpilasele olla. Siiski püüame aga YFU kontori ja igale õpilasele ning ka perele eraldi tugiisiku määramisega probleeme ennetada või kiirelt lahendada.

**12. Millist tagasisidet on saadud koolilt, vahetusperelt ja vahetusõpilastelt?
Mille üle on kurdunud ja mille üle rahul oldud?**

Kuna vahetusaastale tullakse vanuses 16-18, siis on tegemist tavaliste teismelistega. Kõige rohkem kurdetaksegi selle üle, et näiteks õpilased ei ole harjunud kodutöid tegema. Samuti ei osata alguses arvestada, et ühe pereliikme lisaks võtmine on ikkagi suur muutus, milleks kogu pere peab valmis olema.

Rahul ollakse sellega, kui pere ja õpilane on leidnud ühise keele (mitmes mõttes) ehk omavahel on saadud hea klapp, tekivad ühised naljad, ühised mälestused ning õpilase tulek on pere muutnud kokkuhoidvamaks ja arvestavamaks. Koolide rahulolu sõltub sellest, kui hästi suudab õpilane klassikeskkonda sulanduda ja kui palju ta tundidele juurde annab. Õpilased on aga erinevad, osad õpivad keele kiiremini ära ja töötavad tunnis kaasa, mõni aga ei õpigi eesti keelt ära.

LISA 2. SISSETULEVATE VAHETUSÕPILASTE KÜSITLUSANKEET

Exchange students life in Estonia

Hello! I am Johanna Kai Kaasik and I study at Tallinna Ühisgümnaasium. This school year I am investigating this years exchange student's life and activities in Estonia. For that I need your help to answer these questions of exchange students thoughts and experiences about life in Estonia. Here are 6 questions on scale and 13 questions based on your thoughts. There are also empty sections, where you can add more information. Thank you so much for answering!

Kohustuslik

Mark your gender *

Female

Male

Where are you from? *

1.

Questions on scale

These following questions have a scale anserwing. Answers shows your rating. The lowest (1-2) shows negative and unpleasant rating and the highest (4-5) shows positive and pleasant rating. At the end of these questions there are section, where you can add comments, based on these rating questions.

2.

3.

How stressed were you at the beginning of exchange year? *

It was mentally hard

1

2

3

4

5

I wasn't that much stressed

How would you generally rate your adaptation to your new life in Estonia? *

It took a lot of time to get used in here

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

It was easy and I quickly adjusted

How good is Estonian food? *

I do not like local food

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Local food is pleasant and tasty

How safe do you feel in Estonia? *

Not safe at all

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Very safe

How is your relationship with the host family? *

It is very hard to get on well

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Communication goes very well

How stressed do you feel now because of exchange year?

I still feel tension and many things are unfamiliar

- 1
- 2
- 3
- 4

I am used to life in Estonia and do not feel so stressed about it

Mark the hardest things to get used to in Estonia *

Communicating with Estonians

Education system/school life

Food

Weather

Different traditions

Living with host family

Getting on well with classmates/teachers

Spending free time

Difficult local language

Homesick

Muu:

Addition information

4.

Questions of your experience

These questions are based on your own experiences and opinions. Answering these questions, you can write your answer as long as necessary. At the end of these questions there is a section where you can add more comments, share stories and experiences, that can help me to get a clear review of exchange students opinion of Estonia.

How long did it take to learn Estonian language? Do you like this language? *

Teie vastus

Did you have any prejudices against Estonia? Were they right? *

Teie vastus

Why did you choose Estonia as your destination? *

Teie vastus

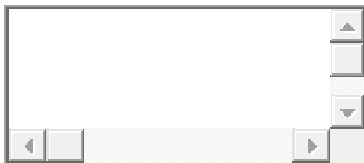
How do you like Estonian school system? Is there anything that you would like to take over in your own school? *

Teie vastus

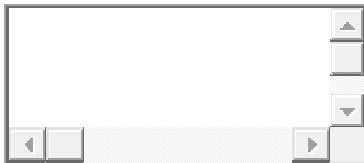
Do you have any difficulties to communicate with Estonians? If yes, then what kind of? *

Teie vastus

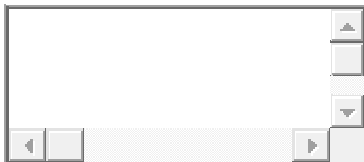
How do you spend your spare time here? *

Teie vastus

How open was Estonian school towards to you? *

Teie vastus

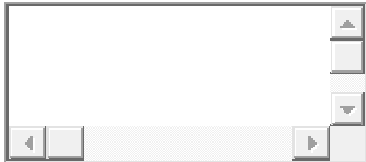
Would you recommend other exchange students Estonia as destination country? *

Teie vastus

A rectangular text input area with a light gray border. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, each with a small upward-pointing triangle. On the bottom left, there is a small square button with a left-pointing triangle, and on the bottom right, there is a small square button with a right-pointing triangle.

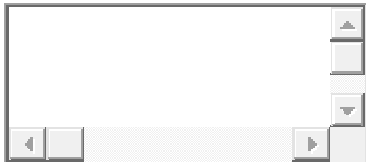
How did Estonian family accept you? What were the differences between your own family and host family? *

Teie vastus

A rectangular text input area with a light gray border. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, each with a small upward-pointing triangle. On the bottom left, there is a small square button with a left-pointing triangle, and on the bottom right, there is a small square button with a right-pointing triangle.

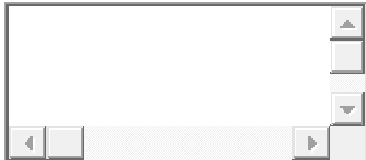
What are your impressions of Estonians? *

Teie vastus

A rectangular text input area with a light gray border. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, each with a small upward-pointing triangle. On the bottom left, there is a small square button with a left-pointing triangle, and on the bottom right, there is a small square button with a right-pointing triangle.

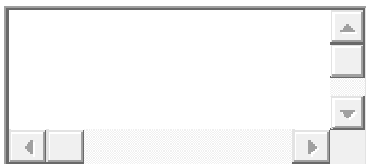
Would you like to come back to Estonia? *

Teie vastus

A rectangular text input area with a light gray border. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, each with a small upward-pointing triangle. On the bottom left, there is a small square button with a left-pointing triangle, and on the bottom right, there is a small square button with a right-pointing triangle.

Do you take part in YFU extra curricular activities? (Nature program, art program, etc) If yes, then describe this program and do you like it? *

Teie vastus

A rectangular text input area with a light gray border. On the right side, there are three small square buttons stacked vertically, each with a small upward-pointing triangle. On the bottom left, there is a small square button with a left-pointing triangle, and on the bottom right, there is a small square button with a right-pointing triangle.

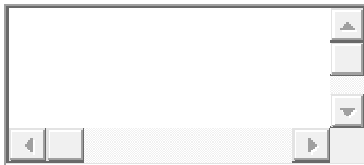
Do you have any suggestions to YFU program/ school/ host family or to somebody else to make the exchange year better? *

Teie vastus

Additional information

Teie vastus

LISA 3. SUULINE INTERVJUU PAULA SCHÜßLERIGA

Suuline intervjuu. Vahetusõpilase elu Eestis ja õpilasvahetusest üldiselt

Intervjueerija: Johanna Kai Kaasik

Intervjueeritav: Paula Schüßler, vahetusõpilane Tallinna Ühisgümnaasimis

Kuupäev: 21.03.19

Intervjueeritavaks on Saksamaalt Eestisse sissetulnud 16-aastane vahetusõpilane Paula Schüßler. Intervjuu toimus nelja silma vahel, toimus inglise keeles ning lindistati telefoni abil. CDI on lisatud intervjuu ühe failina nimega „Intervjuu“.